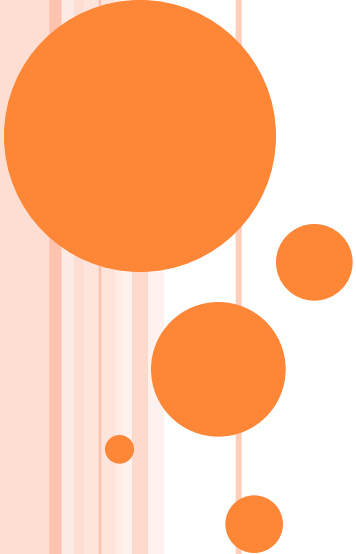

**PEDAGOGICKO PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ
ŽÁCI SE SVP BLOK 2 – NKS, ADHD, PAS, SPU, CIZINCI,
PSYCHIATRICKÉ DIAGNÓZY , MIMOŘÁDNÉ NADÁNÍ ...**

Mgr. PhDr. Veronika Pavlas Martanová Ph.D.

STUDENTI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

S jakými žáky se
setkáváte u Vás na
škole/ školce?

CO NABÍZÍ TATO PREZENTACE?

- SPU (v MŠ jako percepční nezralost)
- ADHD
- NKS (dyslálie, opožděný vývoj řeči, vývojová dysfázie)
- PAS
- Cizinci
- Mimořádné nadání

RIZIKO SPU NA ZÁKLADĚ PERCEPČNÍ NEZRALOSTI

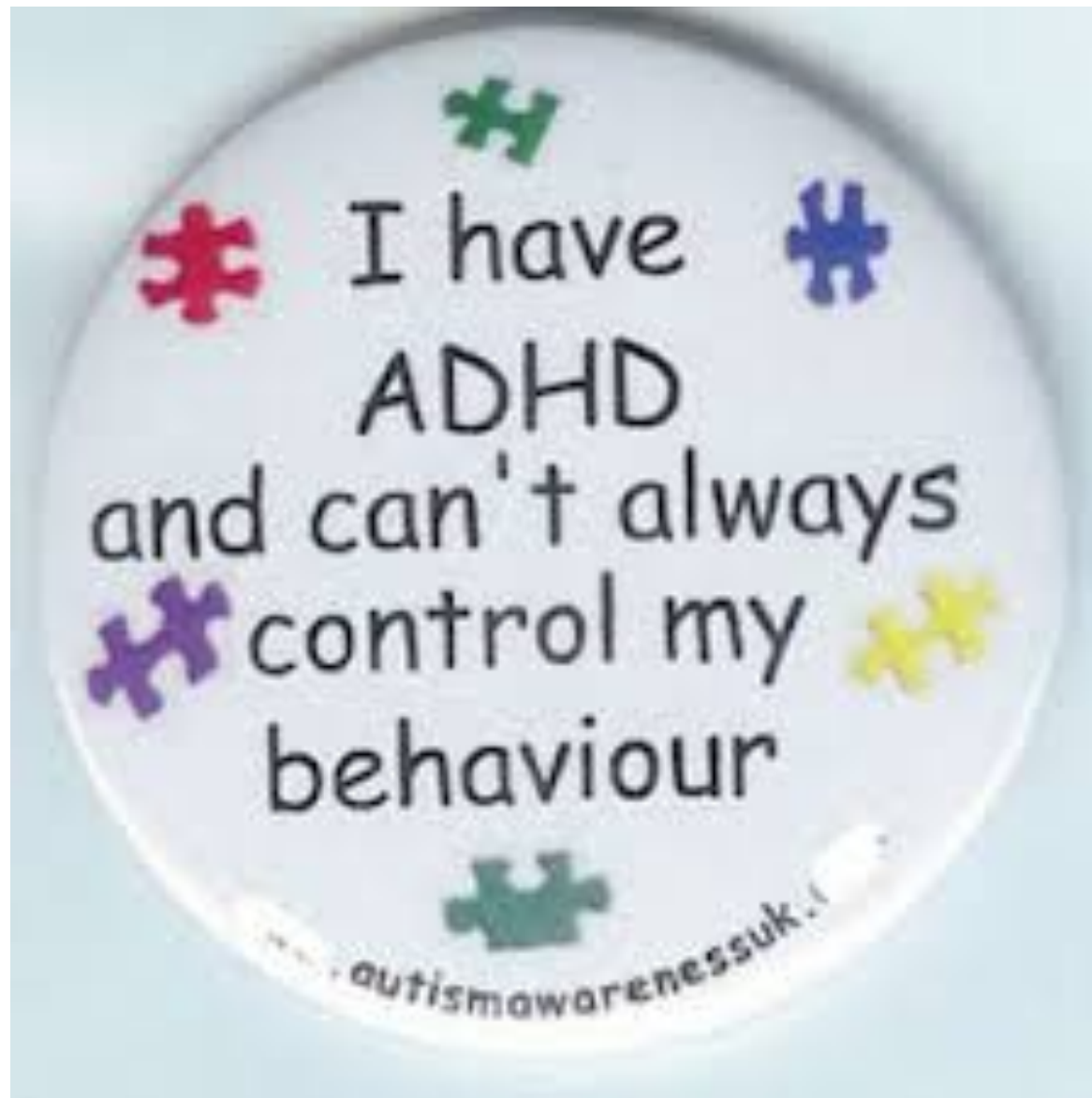
- Dyslexie
- Dysgrafie
- Dysortografie
- Dyskalkulie
- Dyspraxie
- Percepční NE intelektové oslabení !

CO S TÍM?

- **individuálního pracovního tempa žáka,**
- Rozvoj percepce
- Zraková diferenciacie
- Sluchová diferenciacie
- Sluchová analýza a syntéza
- Grafomotorika
- při poruše matematických schopností se využívá co nejvíce **didaktických pomůcek (názornost)**

CO JE TO ADHD/ADD

- **ADHD** (Attention Deficit Hyperactivity Disorder, tedy porucha pozornosti s hyperaktivitou) je **dědičný neurovývojový syndrom** daný narušeným fungováním v těch oblastech mozku, které souvisejí s plánováním, předvídáním, zaměřením a udržením pozornosti a sebeovládáním.
- **ADD** – porucha pozornosti **bez** hyperaktivity
- Dříve **LMD, LME**
- = **neschopnost / snížení schopnost selektovat podněty**

PROJEVY ADHD (FILM: WWW.NEPOZORNI.CZ)

- Nestálost pozornosti – nesoustředěnost, roztěkanost, nízká koncentrace pozornosti – vyruší ho každá maličkost, přehlíží details, nevnímá instrukce, působí zasněně, žije ve vlastním světě; v případě osobní zainteresovanosti naopak ohromné zaujetí a koncentrace
- Snadná unavitelnost - nevydrží se dlouho věnovat jedné věci, často ani hře, snadno se unaví
- Špatná krátkodobá/ provozní paměť
- Potíže s organizací – má kolem sebe nepořádek, chodí neupravené, ztrácí věci, neumí si uspořádat program
- Potíže s emocemi – špatně odečítá emoce druhých, potíže s empatií, špatné ovládání vlastních afektů
- Nestálost výkonu

PROJEVY ADHD

- Velký motorický neklid - neposedí na místě, pobíhá po místnosti, často hledá něco v lavici nebo tašce, houpe se na židli, houpe nohama, hraje si s různými předměty, s prsty... (pomůcky)
- Vysoká impulzivita, nízká sebekontrola – vběhne bez rozmýšlení do silnice, vykřikuje, stále něco komentuje, nevydrží čekat, až na něj přijde řada, vyhrkne odpověď ještě před dokončením otázky...
- Únava se projevuje zvýšeným motorickým neklidem, někdy i zvýšenou afektivitou

ADHD,ADD

- Toto chování bylo dlouhodobé – není tedy pouze vyvoláno momentální situací dítěte.
- Kořeny tohoto chování, zhoršeného soustředění, hyperaktivity lze nalézt už v raném věku dítěte.
- Neobjevují se tedy poprvé jen v souvislosti se školou, i když zde se mohou významně projevit.
- Poruchy pozornosti nesouvisí s inteligencí dítěte, ta je často průměrná či nadprůměrná.
- Mnohdy se vyskytují společně s poruchami učení – čtení, psaní (dyslexie, dysgrafie, dysortografie).

JAK TO VZNIKLO? KDE JE PŮVOD ADHD, ADD?

- Poruchy pozornosti jsou dány specifiky mozkové činnosti, přenosem chemických látek v mozku, mohou mít genetický základ či být následkem obtíží při porodu.
- Velká většina však nemá jasně prokázanou příčinu.
- Není způsobena špatnou či nedostatečnou výchovou.
- Správné vedení dítěte má vliv na průběh potíží, ale poruchu pozornosti nelze „vychovat“. Nelze obviňovat rodiče, že jejich dítě je nevychované, pokud trpí poruchou pozornosti.

TERAPIE ADHD/ADD

- Nezbytným předpokladem je důkladná diagnostika (psychiatr, neurolog, pro výchovné potřeby psycholog PPP, SVP)
- Výchovná opatření
- Relaxace
- Poradenství, psychoterapie
- Farmakoterapie

V DOSPĚLOSTI

- Celkový výskyt v populaci cca 4 (7%)
- V dospělosti: 1/3 ok, 1/3 lehké obtíže, 1/3 výrazné potíže, poruchy chování, patologické chování...

RIZIKA NEOŠETŘENÉ ADHD/ADD

- Nízké sebehodnocení dítěte, nízká sebedůvěra
- Pocit nepřijetí
- Potíže v mezilidských vztazích
- Poruchy chování
- Předčasné ukončení školní docházky
- Nadměrné střídání zaměstnání či jeho ztráta
- Deprese až sebevražedné myšlenky
- Vznik a rozvoj rizikového chování – závislosti na NL, poruchy příjmu potravy, rizikové chování v dopravě

JAK SE STANOVÍ DIAGNÓZA?

- Pedagogická diagnostika
- Psychologické vyšetření u psychologa (nejlépe v pedagogicko-psychologické poradně či u dětského psychologa zaměřujícího se na školskou problematiku)
- Psychiatrické či neurologické vyšetření

CO BY SE PŘI VÝCHOVĚ/VZDĚLÁVÁNÍ DÍTĚTE S ADHD MĚLO DĚLAT JINAK, NA CO KLÁST DŮRAZ?

- Nezbytností je **řád**, jasná **pravidla**, **důslednost** a **režim**, vše s **láskou**, trpělivostí, povzbuzováním, pochvalou.
- Významná je **úprava prostředí** – vést k **samostatnosti**
- **Střídání činností a přestávek**, příprava dle hesla: málo a často.
- Dítě by mělo mít zážitek klidu, **odpočinek**, **relaxace**, pomáhá zdravý pohyb, **pohybové uvolnění**.
- Doporučený je **silnější oční a fyzický kontakt** s dítětem, kontrolovat, zda je „na příjmu“, například se mu dívat do očí a lehce dotýkat jeho ramene, pokud mu dávám instrukci.

CO POMÁHÁ

- Pomáhá psychoterapie či dobře vedené skupinové aktivity, učení sociálním kontaktům.
- Je třeba zabránit, aby u dítěte vznikl pocit méněcennosti.
- U vážnějších potíží pomáhá farmakoterapie.
- Důležitá je **spolupráce** poradny či školy s **celou rodinou**.

ADHD – PROJEVY A DOPORUČENÍ

- poruchy motoriky - mírnější
- poruchy vnímání
- emoční poruchy
- poruchy chování
- poruchy koncentrace pozornosti
- poruchy paměti
- poruchy řeči a myšlení

CHOVÁNÍ A EMOCE

- bývají hlučné, spontánní, zbrklé, živelné
- často jsou samy sobě nebezpečné – vběhnou do silnice, všude vylezou....
- obtíže v komunikaci – skáčou do řeči, nedoposlechnou instrukci
- obtíže v soustředění se na obsah řeči druhého
- s tím souvisí i selhávání u činností, které vyžadují delší čas – málokdy takovou práci dokončí
- při práci často zmatkují
- **častá je nízká frustrační tolerance** – „nevinné“ podněty je vyvedou z míry, vedou i k afektu

CHOVÁNÍ A EMOCE

- **reagují neadekvátně** i na slabé podněty
- přestože jsou tyto děti přecitlivělé, dělá jim potíže **empatie** – svým chováním či jednáním někomu ublíží a nevědí čím, jako by jim chyběl takt
- špatně rozlišují vhodné a nevhodné
- sklon k afektům i agresí
- za své projevy jsou děti stále opakovaně negativně hodnoceny, vychovatelé i učitelé a trenéři je hodnotí jako zlobivé, nevychované, zkažené – takové chování ale vede ke sníženému sebepojetí dítěte a může ústít v závažnější poruchy chování

PORUCHY KONCENTRACE POZORNOSTI A PAMĚTI

- nesoustředěné, roztěkané, nepozorné
- pozornost kolísá bez zjevné příčiny
- není odolnost vůči rušivým vlivům z okolí
- někdy ale jejich pozornost ulpí na jednom poutavém předmětu a dlouho nedokážou přejít k jiné činnosti či věci
- ulpívání na postupu (u střídání činností)
- nejsou schopny dokončit činnost vyžadující větší soustředění (ani hru)
- snadná **unavitelnost**

PORUCHY ŘEČI A MYŠLENÍ

- často opožděný vývoj řeči, dyslalie, specifické asimilace
- artikulační neobratnost
- **snížený jazykový cit**

Ne každý student s ADHD trpí všemi uvedenými příznaky a poruchami!

DOPORUČENÍ PRO PRÁCI SE STUDENTY S ADHD

- **PO 1- 2 -3**
- **klid a vyrovnanost** –nervozita se přenáší a zhoršuje
- vytvořit **jednotný a srozumitelný systém** motivování i hodnocení (ideální je stejně doma i ve škole)
- umožnit **přehledné prostředí** – přední lavice uprostřed, minimalizovat zevní rušivé podněty
- vhodný je **dohled učitele** při zaznamenání domácích úkolů a při přechodu od jedné činnosti k druhé (a to i u starších STUDENTŮ – držet kontakt!)
- dítě potřebuje **jednoduchou a jasnou komunikaci**, častější instrukce, opakování, bezprostřední zpět.v.
- pokud pozornost dítěte „vypne“, v rámci možností **nechat odpočinout...**)

DOPORUČENÍ 2

- vytvořit **podpůrný systém zaznamenávání** – diář nebo kartičky s úkoly, ale je potřeba dohlédnout na zapsání zadání, náhradní pomůcky ve škole, aby se omezilo zapomínání, které je typickým projevem ADHD.
- **nahradit část písemných úkolů** jinou činností, zkoušet ústně, lze **rozlišit chyby z neznalosti od nepozornosti**
- u kombinace ADHD a SPU případně v kombinaci s percepčním oslabením – celkově **méně psaní a nepsat v časovém stresu**, protože vypracování trvá déle a efektivita práce s únavou klesá
- **chválit i za to, že se dítě snaží, bez ohledu na výsledek** snahy, tresty a poznámky spíše výjimečně, rozhodně méně časté než pochvaly

DOPORUČENÍ 3

- **nenutit násilně do klidu**, poskytnout pohybové uvolnění o přestávce a je-li to nutné i během hodiny (drobné úkoly – zalít květiny, donést vzkaz do jiné třídy, dojít něco zjistit, smazat tabuli, sebrat sešity....)
- měnit polohu při práci
- střídat činnosti (pomáhat mu strukturovat čas)
- hyperaktivní projevy se snažíme **nekomentovat**, naopak chvíle klidné práce maximálně oceníme

DOPORUČENÍ 4

- drobný neklid lze ovlivnit jemným fyzickým kontaktem (položít ruku na rameno...)
- při zadávání úkolu udržujeme oční kontakt
- **dáváme možnost vyniknout**
- při psaní nehodnotit neúhledné písmo, **nenechat zbytečně přepisovat**, dávat minimum písemných domácích úkolů, eventuálně spíše doplňovačky, testy s možností volby...
- vždy **preferovat ústní zkoušení**, ale ani tehdy nesrovnávat s ostatními žáky

DOPORUČENÍ 5

- **za impulzivní chování netrestat**, spíše odpoutat pozornost ostatních
- někdy i starší dítě nezná jasná pravidla a mantinely, pak „zlobí“ a neví, že „zlobí“ či neví proč konkrétně,
- **nevhodné je stále ironizování a shazování před ostatními**– mívá se efektem, navíc děti s ADHD mívají potíže v chápání pocitů druhých, neodhadnou, co je vhodné a co ne

DOPORUČENÍ 6

- **výuka cizího jazyka: - zvuk.** nadřazena grafické
- **učit celá mluvní spojení –praktické porozumění**
- **používat zvukové nahrávky a počítačové programy k upevnění jevů**
- u dětí s poruchou pozornosti - méně rušivé místo
- na stole jen nezbytně nutné pomůcky
- pro všechny činnosti platí „**krátce, ale častěji**“
- zvýšený dohled
- důležité je **předcházet chybám** – když udělá chybu, nenecháme ho pokračovat, zarazíme, vysvětlíme
- na chybu upozorňovat spíše jemně, výstražně „pozor, opatrně“....(nikoli „zase špatně, chyba...“)

LITERATURA, TŘÍDĚNÍ:

Stručné příručky - informace o ADHD a obecná pravidla výchovy a vyučování: *Chcete-li se dozvědět o ADHD/ADD a máte na to málo času...*

- * Altmanová, M.: Hyperaktivní a nepozorné dítě
- * Drtílková, I.: Hyperaktivní dítě
- * Jucovičová, D, Žáčková, H.: Máte neklidné, nesoustředěné dítě? (pro učitele a vychovatele)
- * Žáčková, H., Jucovičová, D.: Máte neklidné, nesoustředěné dítě? (pro rodiče a vychovatele)

Obecně o ADHD: *Knihy, z nichž si můžete vybrat, pokud se o ADHD/ADD zajímáte - obsahují popis toho, co je ADHD/ADD i tipy, jak s touto poruchou zacházet, jaké jsou možnosti léčby...*

- * Goetz, M., Uhlíková, P.: ADHD Porucha pozornosti s hyperaktivitou
- * Drtílková, I.: Hyperaktivní dítě
- * Drtílková, I., Šerý, O.: Hyperkinetická porucha/ADHD
- * Munden, A., Arcelus, J.: Poruchy pozornosti a hyperaktivita
- * Train, A.: Nejčastější poruchy chování dětí

LITERATURA, TŘÍDĚNÍ:

Podrobné návody a popisy technik:

Setkáváte-li se s lidmi s ADHD/ADD často a chcete s nimi umět dobře spolu/pracovat, eventuelně ADHD/ADD sami trpíte...

- Pro osoby s ADHD/ADD:

- * Taylor, J. F.: Jak přežít s hyperaktivitou a poruchou pozornosti
- * Hallowell, E. M., Ratey, J. J.: Poruchy pozornosti v dětství i dospělosti

- Pro rodiče; jste rodičem dítěte s ADHD/ADD:

- * Drtílková, I.: Hyperaktivní dítě
- * Drtílková, I., Šerý, O.: Hyperkinetická porucha/ADHD
- * Goetz, M., Uhlíková, P.: ADHD Porucha pozornosti s hyperaktivitou
- * Záčková, H., Jucovičová, D.: Máte neklidné, nesoustředěné dítě? (pro rodiče a vychovatele)
- * Záčková, H., Jucovičová, D.: Relaxace nejen pro děti s ADHD

Kazuistiky, příběhy jedinců s ADHD/ADD:

- * Hallowell, E. M., Ratey, J. J.: Poruchy pozornosti v dětství i dospělosti
- * Riefová, S. F.: Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole

LITERATURA PRO PEDAGOGY

Riefová, S. F.: Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole

Žáčková, H., Jucovičová, D.: Relaxace nejen pro děti s ADHD

Ondráček, P.: Františku, přestaň konečně zlobit, nebo...

DALŠÍ DOPORUČENÁ LITERATURA K TÉMATU

- Rogge, J.V.: Děti potřebují hranice
- Rogge, J.V.: Rodiče určují hranice
- Faber, A., Mazlish, E.: Jak mluvit, aby se děti lépe učily - doma i ve škole
- Kopřiva, P., Nováčková, J., Nevolová, D.,
Kopřivová, D.: Respektovat a být respektován

VYBRANÉ PRAŽSKÉ ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ SLUŽBY PRO DĚTI S ADHD

- DYS-centrum Praha <http://www.dyscentrum.org/>
- Základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování a k ní přidružené SPC <http://www.speczs.cz/>
- **PPP pro Prahu 1, 2 a 4** kurz Neposeda pro děti s ADHD a jejich rodiče www.ppppraha.cz
- **PPP pro Prahu 5** - speciální program s hrovými prvky „Neklidné dítě“, uzavřené psychokorektivní skupiny pro děti s poruchou chování a následné skupiny pro jejich rodiče; letní tábor pro děti s SPU, ADD a ADHD www.oppp5.cz
- **PPP pro Prahu 7 a 8**, pracoviště pro Prahu 7 - klub Jasmín (NNO DUHA) - nácvik sociálních dovedností, víkendové výpravy, letní a zimní pobyty <http://jasmin.duha.cz/> a <http://www.ppppraha7a8.cz/>
- **PPP pro Prahu 6** nabízí skupiny pro děti s ADHD/ADD (dělené na 1. a 2. stupeň ZŠ) a paralelně se skupinami pro jejich rodiče www.ppp6.cz
- **PPP pro Prahu 11** - kurzy grafomotoriky (programy) Školička, Maxík, Hypo, KUPOZ, k tréninku relaxace, soustředění a nácviku jógového dechu, periferní biofeedback. SVP ve stejné budově. Viz <http://www.ppp-modrany.cz>

UŽITEČNÉ ODKAZY

www.prevence-praha.cz/adhd

(zde i volně ke stažení brožura Čermáková, Papežová, Uhlíková: Poruchy pozornosti a hyperaktivita (ADHD/ADD) – příručka pro dospělé)

www.nepozornidospeli.cz

(zde mimo jiné i dokumentární film Nepozorní – nebo na youtube.com)

STUDENTI S OMJ ...

STUDENTI CIZINCI – MOŽNOSTI PODPORY

- Žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ) jsou kvůli nedostatečné znalosti či neznalosti vyučovacího jazyka od září 2016 považováni za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) (viz novela školského zákona a vyhláška 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných).
- Díky tomuto novému zařazení tak mají takoví žáci **nárok na podporu z § 16 školského zákona**. Ten stanovuje *pětistupňový systém podpůrných opatření* (PO) žáků se SVP. S ohledem na znalost vyučovacího jazyka pak mohou být žáci podpořeni v následujících 3

	1. stupeň PO	2. stupeň PO	3. stupeň PO
Pro koho je určen?	Pro žáky s mírnými obtížemi ve vzdělávání (např. <i>pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.</i>), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení.	Pro žáky s odlišným kulturním prostředím či nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka , což vyžaduje individuální přístup ke vzdělávacím potřebám žáka, <i>úpravy v organizaci a metodách výuky, v hodnocení žáka, ve stanovení postupu i forem nápravy.</i>	Pro žáky s odlišným kulturním prostředím či neznalostí vyučovacího jazyka , což vyžaduje znatelné úpravy v metodách práce, organizaci a průběhu vzdělávání, úpravě ŠVP a v hodnocení žáka. Rozsah těchto opatření zahrnuje zejména <i>úpravy ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postojů ke školní práci, v odůvodněných případech pak také úpravy obsahu vzdělávání a výstupů ze vzdělávání.</i>
Jaké jsou možnosti podpory?	PLPP	IVP 3 h ČDJ / týden (nejvýše však 120 h)	IVP, 3 hodiny ČDJ / týden (nejvýše však 200 h), speciálně-pedagogická péče, příp. podpora asistenta pedagoga
Je nutné doporučení ŠPZ?	NE	ANO	ANO

*Tabulka byla zpracována na základě vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (příloha č. 1).

- META, o.p.s. v roce 2018 vytvořila praktické dopisy pro rodiče, které informují o možnostech podpory žáka s OMJ, momentálně jsou dostupné ve čtyřech jazykových mutacích.
- V těchto dopisech se rodiče dozví základní informace k možnostem podpory jejich dítěte ve škole.
- Dopisy obsahují mj. také postup získání PO včetně návštěvy pedagogicko-psychologické poradny.
- Dopisy můžete použít pro rodiče žáků s OMJ, v každé jazykové verzi najdete i znění jednotlivých částí v češtině.
- **anglicky, ukrajinsky, rusky, vietnamsky, francouzsky, španělsky, bulharsky, mongolsky, čínsky, arabsky**
- Souhlas žáka a základní informace v mnoha jazycích na str. NUV

KDO TO ZAPLATÍ?

- V případě, že ŠPZ doporučí žákovi nějaká podpůrná opatření (např. hodiny ČDJ, asistent pedagoga apod.), vzniká tím škole nárok na jejich financování (krajské úřady).
- Dotační programy MŠMT - výzvy těchto dotačních programů sledujte na stránkách MŠMT v sekci **dotační programy** nebo v sekci **společné vzdělávání**
- Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání (OPVVV) realizovaný MŠMT - např. "šablony", aktuální výzvy najdete na stránkách **OPVVV**
- Je dobré sledovat také stránky zřizovatelů škol (kraje), zda také nevyhlašují dotační programy
- **AKTUÁLNĚ 2018:** hl.m. **Praha** vyhlásila **výzvu č. 28 Inkluze a multikulturní vzdělávání**, díky níž mohou školy žádat o financování dvojazyčných asistentů, intenzivních kurzů češtiny, interkulturních pracovníků a dalších. Bližší informace v odkazu.

DALŠÍ PODPORA?

- **přípravné prázdninové kurzy češtiny** (studenti si je většinou hradí sami)
- **pravidelné doučování češtiny** ve škole
- **příprava na maturitu z ČJ** - například formou volitelného sem
- **kurzy češtiny** - např. <http://integracnicentra.cz/> nabízí kurzy češtiny (pro žáky ze 3. zemí), regionální NGO poskytující doučování nebo kurzy. Kurzy otevírají i jazykové školy.
- **kurz češtiny pro dospělé organizace META, o.p.s.** - více: <http://meta-ops.cz/kurzy-cestiny-pro-dospele>
- www.inkluzivniskola.cz
- **Interkulturní vzdělávání – člověk v tísní**
- www.varianty.cz
- **InBáze, Poradna pro Integraci, Centrum pro**

PRAKTICKY?

- Komunikace např. kartičky (plánky, rozvrh, WC, „nerozumím“, fráze)
- Mluvit zjednodušeně, správně, jednoznačně, tempo, nahlas, artikulace + gesta, názornost, pomoci si jazykem studenta pokud umím/mohu
- Počítejte s tichým obdobím na začátku
- Možnost tumočení, jiný žák, na telefonu, překladač
- PLPP, IVP
- Hodnocení (přijímačky – rozhovor místo zk, potíže pokud již byl v čj zš, prodloužení o 1 rok, slovní hodnocení – musí být odsouhlaseno a být v klasifikačním řádu školy, v 1. pololetí možno nehodnotit – dá se náhradní termín do června, dál protahovat nelze)

NARUŠENÁ KOMUNIKAČNÍ SCHOPNOST

NKS

- **Narušená komunikační schopnost** má velmi různorodé podoby, od lehkých odchylek v artikulaci až po úplnou ztrátu schopnosti komunikovat
- Projevuje se v různém věku – od obtíží při osvojování řeči až po problémy s komunikací v dospělém věku (při různých onemocněních nebo po úrazech).
- Jedinec, u kterého se NKS vyskytuje, si ji může i nemusí uvědomovat.
- Narušení může být dominantním projevem nebo symptomem jiného dominantního postižení (symptomatická porucha řeči).

- Děti s NKS ve školském prostředí jsou podle platné legislativy považovány za žáky se zdravotním postižením.
- Diagnostikou a terapií dětí a žáků s NKS se zabývá speciálněpedagogická disciplína logopedie.

CO TO JE NKS?

- Opožděný vývoj řeči
- **Vývojová dysfázie (afázie)**
- **Nemluvnost – mutismus**
- **Narušení plynulosti – breptavost, koktavost**
- **Narušení článkování – dyslalie**
- **Inkluze a podpůrná opatření**
- **Sekundárně SPU**

VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE

- Jedná se o specificky narušený vývoj řeči v důsledku raného mozkového poškození různé etiologie, který postihuje řečové zóny vyvíjejícího se mozku.
- U dětí s vývojovou dysfázií se nevyskytují závažná neurologická nebo psychiatrická postižení či poruchy sluchu a ani nevyrůstají v takových podmínkách, které by mohly vysvětlit charakter jejich těžkostí.
- Úroveň jazykových schopností je výrazně horší, než by se dalo očekávat při daných neverbálních intelektových schopnostech. $V \times N \text{ IQ}$

DYSFÁZIE

- Narušení postihuje všechny jazykové roviny, projevuje se v oblasti výslovnosti, slovní zásoby i gramatiky.
- Jedinci s dysfázií mají obtíže s pamětí, pozorností, jemnou motorikou i grafomotorikou.
- Jsou lehce unavitelní, často mají obtíže v sociálních vztazích, nemají kamarády, tato porucha negativně ovlivňuje trávení volného času a výběr profese.
- Etiologicky: porucha centrálního zpracování řečového signálu.
- Na vzniku vývojové dysfázie se mohou podílet také genetické faktory.

DYSFÁZIE PŘÍKLAD ...

Matyáš přišel na vyšetření do SPC poprvé ve 2,5 letech. Prakticky nekomunikoval, projevoval se specifiky ve hře i v chování, byl obtížně vyšetřitelný. Od 3 let byl zařazen do MŠ pro děti s autismem, kde probíhala i logopedická péče.

Od 6 let dochází opět do SPC, dg. autismus byla nahrazena senzorickou dysfázií s těžšími projevy ADHD. V 7 letech nastoupil do malotřídní ZŠ. První třídu chlapec zvládl výborně, začaly se však projevovat obtíže s porozuměním, SPC navrhovalo asistenta pedagoga na ČJ a prvouku, škola tuto alternativu odmítla. Bohužel škola není ochotná dg. chlapce akceptovat, stále si myslí, že Matyáš pouze zlobí, závažnému narušení komunikační schopnosti nerozumí nebo nechce rozumět. Nyní na konci 2. třídy Matyáš dosahuje až nadprůměrných výsledků z matematiky, objevují se však problémy v českém jazyce a v prvouce. ... změna školy

PROJEVY DYSFÁZIE

- porucha fonetické a fonologické realizace hlásek;
- obtížné spojování slov do větných celků;
- porucha v řazení slabik;
- postižení fonematického sluchu;
- **neschopnost udržet dějovou linii; obtížné rozeznávání klíčových slov k pochopení smyslu;**
- **porucha krátkodobé paměti; malá slovní zás.**
- **dyslexie, dyspraxie;**
- **nepoměr mezi verbálními a neverbálními schopnostmi; narušená kresba;**
- **oslabená jemná motorika; lateralizace**

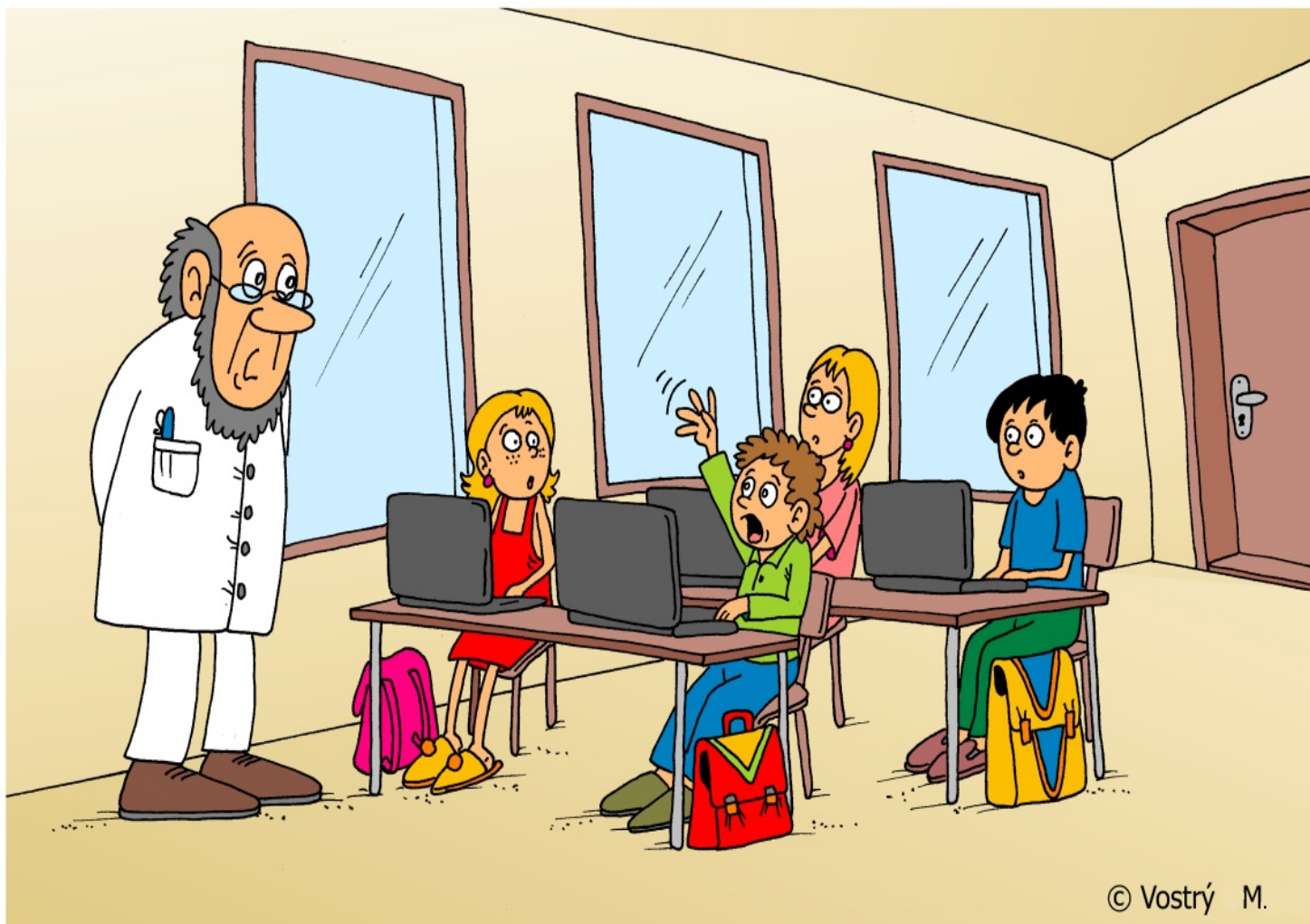
S VÝVOJOVOU DYSFÁZIÍ VE ŠKOLE:

- Snížená schopnost verbálně komunikovat při neverbálně velmi dobrých dispozicích, organické poškození – respektovat
- Trpělivost, empatie
- Alternativní komunikace (obrázky, piktogramy, znaky)
- Prezentovat znalosti nejen verbálně
- Globální metoda čtení lepší
- Tolerance potíží ve čtení včetně porozumění čtenému (čt. deník – audioknihy)
- Opora o **čtený text, strukturu, graf**

- **Psaní – ručně i na pc**
- **Práce s koncentrací**
- Posilovat krátkodobou paměť a slovní zásobu
- **Schéma, rozvrhy, komiksy** – pomáhá udržet dějovou linii
- **Zvýrazňování klíčových slov** – obrázky, symboly
- Reeducace SPU – spíše na ZŠ
- Respektujeme tempo a logopedické nápravy
- Dle rozsahu zvažovat typ školy – má dopad na verbální intelekt – i úroveň LMP
- V případě úrazu – afázie (přechodně, trvale)

Pane učiteli, já pořád nevím, kdo je to ten praotec Čech.
Nemůžu najít jeho profil na facebooku.

MUTISMUS

- Oněmění, tj. ztráta schopnosti verbálně komunikovat, zpravidla na neurotickém nebo psychotickém podkladu. (ev.**elektivní mutismus**).
- Velmi často se projevuje u školních začátečníků (často u děvčat)....extrémně vystupňované obavy ze selhání, není závislý na IQ. Často souvisí s hyperprotektivní výchovou, nadměrnými nároky, sourozeneckou rivalitou, výsměchem...
- Někdy zachována neverbální komunikace, případně komunikují šeptem.
- pokud trvá alespoň 4 týdny (nepočítá se září v 1. tř)

MUTISMUS

- Neurotické, ne organické (někdy traumatická příčina – smrt ale i přetížení, rozchod apod.)
- Fixuje se, pokud okolí trestá, vysmívá se či sociálně izoluje
- Chce, ale nemůže (jen šeptem, jen některá slova, jen bez oč. kontaktu apod.)
- Totální – nikde s nikým
- (s)elektivní – v určitých situacích
- Surdomutismus (odezírání, neslyší)
- Psychiatr + psycholog – dobrá prognóza

MUTISMUS - PŘÍKLAD

Verunka byla odmala tichá holčička. Doma mluvila jen málo, spíše jen jednoslovně odpovídala na otázky. Více se rozmluvila jen při hře se sestrou. Do školky chodila se svou o rok starší sestřičkou, která za ni všechno vyřídila, a nikomu tak vlastně nevadilo, že dívenka ve školce nemluví. Podobně jako ve školce se projevovala u lékaře, v obchodě i na návštěvě. Po nástupu do ZŠ nás kontaktovala škola se žádostí o vyšetření. Rodiče s dívkou absolvovali množství různých vyšetření, začali docházet i na psychoterapii a v poradenském vedení, kdy se podařilo zahájit komunikaci přes maňásky a Verunka začala mluvit za žabku. Ve škole se dívenka postupně začala zapojovat, začala šeptem číst prostřednictvím maňáskové žabičky, kterou jsme jí zapůjčili. Nyní je ve 2. třídě, s dětmi komunikuje téměř normálně. S paní učitelkou šeptá, při kolektivní činnosti se někdy zapomene a promluví hlasitě.

MUTISMUS VE ŠKOLE:

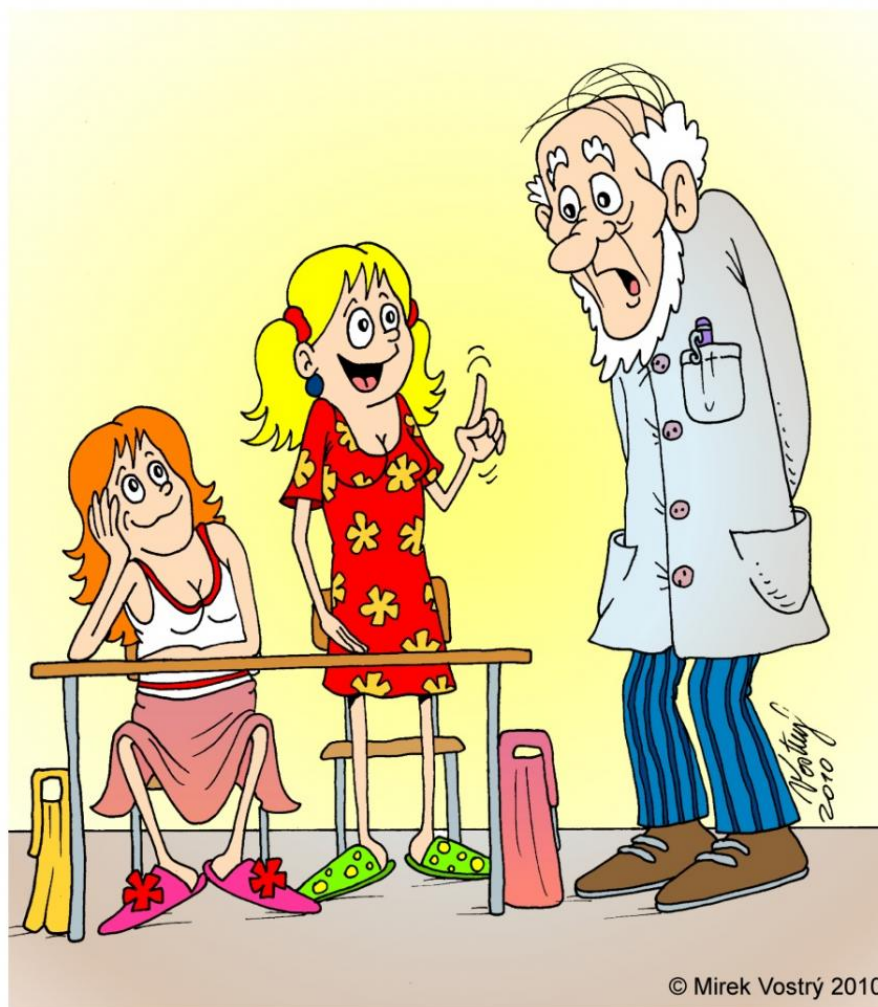
- Sdělení graficky – písmo, kresba, znaky
- Tolerujeme potíže ve psaní – nemá zpětnou sl.vazbu
- Nestresovat
- Ne hlasité čtení před třídou
- Rozvíjíme vnitřní řeč, porozumění řeči i čtenému
- Rovnocenný komunikační partner (neverbální)
- Posilujeme sebehodnocení – vyniknout jinak
- Od direktivního stylu k demokratickému až liberálnímu
- Motivace ke kom. Jakékoli – využití zájmů

MUTISMUS VE ŠKOLE

- Nevyčleňujeme, zapojujeme dle možností
- Nenutíme ke komunikaci
- Neupozorňovat na něj
- Promluví – reagovat normálně
- Empatie
- Mluvní stereotypy
- Ano x ne - možnosti
- Splnitelné úkoly(Ukaž mi prosím, vypočítej, zadej do PC...)
- Od šepotu k hlasité řeči
- Respekt k postupu terapie

Síla, která nás drží psychicky pohromadě
a dělá nás lepšími, než skutečně jsme,
se nazývá...asi podprsenka, pane učiteli.

KOKTAVOST (BALBUTIES) / BREPTAVOST

- Syndrom komplexního narušení koordinace orgánů participujících na mluvení, který se nejvýrazněji projevuje charakteristickým nedobrovolným (tonickým, klonickým) přerušováním procesu mluvení.
- Dědičnost, CNS, dyskoordinace hemisfér, traumatizace, většinou součinnost faktorů
- Tři druhy symptomů:
psychickou tenzi,
Nadměrnou námahu při mluvení a
dysfluenci při řečovém projevu.
... až logofobie

BALBUTIES

- Různí
- Nejtíživější psychický dopad na osobnost
- 1:5 dívky – chlapci
- U dětí zhoršení při únavě, nemoci, vzrušení, v dospělosti konstantní průběh
- Výskyt: 1,5 – 4%, 0,6 předšk, 1,6% šk, 0,5% dosp.
- lehká- střední- těžká – velmi těžká (spasmy)
- Poruchy melodie, parafrázie, repetice
- Hlavně na začátku promluvy
- Není u zpěvu, recitace, hraní rolí, skupinovém čtení, řečových automatismech

KOKTAVOST

- Vázána na dýchání
- Tenze – problémy v sociální adaptaci
- Svalové napětí, nápadná gestikulace, souhyby mimiky, tiky
- Snaha překonat fyzickou silou, hlasitostí, tempem – ve výsledku zhoršuje
- Mnoho mýtů (s.52)
- Terapie není 100% (hl. u školních dětí)
- Prevence – vzor, dech, výchova
- Terapie: logopedie + psychoterapie
- Relaxace, bezpečí, šepot

BALBUTIES PŘÍKLAD

Pavlík začal koktat ve 2. třídě po traumatizujícím zážitku, kdy ho hasiči vynášeli z hořícího domu. Chlapec několik měsíců nemluvil vůbec, potom začal verbálně komunikovat, mluvní projev byl však neplynulý, s repeticemi a prolongacemi na počátcích slov. Ve škole měl nápadné problémy ve čtení, pro které byl odeslán do PPP a následně do našeho SPC. Při vyšetření jsme zjistili, že chlapec nemá naučené plynulé čtení s měkkými hlasovými začátky. Nabídli jsme proto ambulantní péči v SPC, kde se Pavlík naučil pracovat s nadměrnou námahou, navodili jsme měkké hlasové začátky. Snížilo se procento neplynulostí v mluvě a podařilo se navodit plynulé hlasité čtení. Na druhém stupni ZŠ se obtíže s plynulostí mluvy začaly stupňovat, objevila se výrazná logofobie, Pavel odmítal mluvit, stranil se kamarádů. Od 7. do 9. třídy proto navštěvoval ZŠ logopedickou, kde se podařilo zmírnit koktavost a naučit chlapce zvládat projevy neplynulostí v mluvě. V současné době pokračuje na maturitním oboru na SŠ, kde je veden jako integrovaný student. Aktuálně nechodí nikam na logopedii, je však poměrně dobře kompenzovaný, našel si kamarády a ve škole je úspěšný.

BALBUTIES / KOKTAVOST VE ŠKOLE:

Fraser. Tato pravidla mají jedincům s NKS – s balbuties – usnadnit zvládat běžné komunikační situace:

1. Zvykněte si mluvit neustále pomalu a uvolněně!
2. Začínáte-li mluvit, pak mluvte lehce, měkce a pomalu, protahujte první slabiku slov.
3. Otevřeně koktejte, nesnažte se skrývat fakt, že jste někdo, kdo koktá!
4. Zjišťujte a odstraňujte nepotřebná gesta, mimiku a pohyby, které děláte, když koktáte.
5. Zbavte se všech vyhýbavých praktik.
6. Udržujte přirozený oční kontakt s komunikačním partnerem.
7. Zjistěte a rozeberte, co nevhodného dělají vaše mluvní orgány.
8. Využijte blokových korekcí k úpravě poměrů v řečovém svalstvu.
9. Při řeči udržujte nepřetržitý pohyb kupředu.
10. Pokoušejte se mluvit melodicky pevným hlasem.
11. Věnujte pozornost okamžikům, kdy mluvíte plynule.
12. Mluvte co nejvíce. (Fraser, 2006)

KOKTAVOST VE ŠKOLE:

- Spojovat řeč s příjemnými činnostmi
- Mluvit pozitivně, povzbuzovat dítě ke spontánnímu projevu
- Podporovat vyj, pocitů verb. I neverb. – dělám stejně
- Pomalejší začátky čtení – navozuji...
- Nežádat, aby přestalo mluvit, když koktá (či začalo znovu)
- Nenutit opakovat
- Chovat se stejně ať koktá či ne
- Neoznačit za koktavého

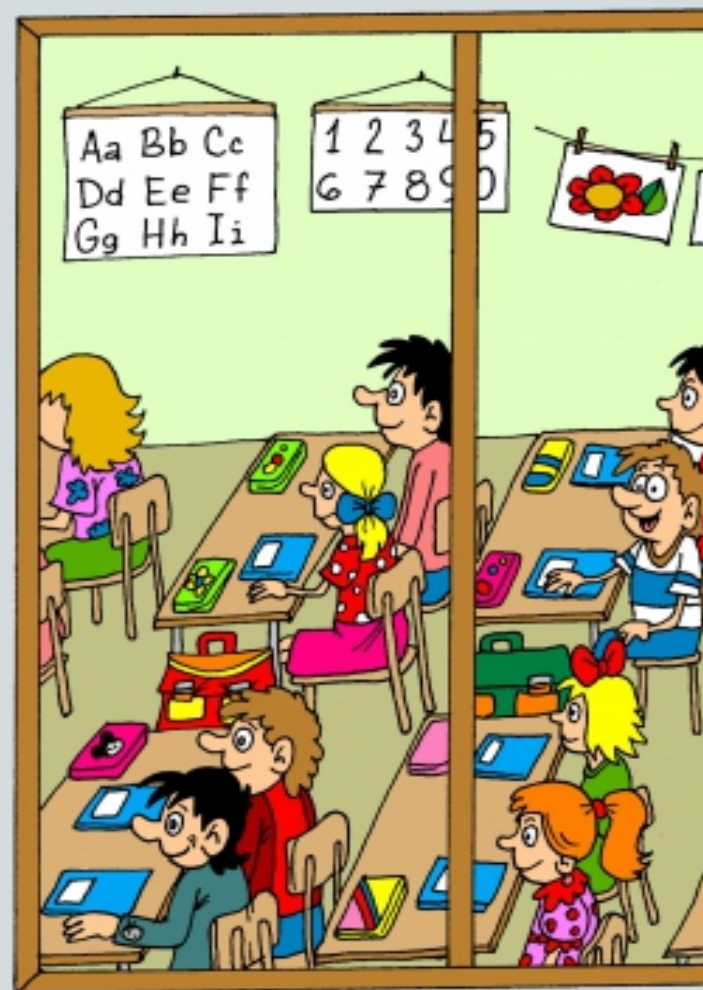
- Mluvit o nesnadné řeči, blokáдах
- Řečový vzor – klidně, uvolněně, pomaleji (i my máme někdy neplynulosti)
- Uvědomit si, že je to souhra faktorů, nad nimiž má člověk malou či žádnou kontrolu
- Natabuizovat!
- Oční kontakt i při zakotání (pokud si nepřeje jinak)
- Okřikujeme, nekritizujeme, nenutíme opakovat, neopravujeme, neradíme
- Obsah nad formou
- Trpělivost – dost času

BALBUTIES

- Neterapeutizovat – na to jsou odborníci
- Čtení připraveného
- Čas na rozmyšlenou (1/2.s)– vést tak všechny, pozor na soutěže (*Kdo první řekne, vyjmenuje..*)
- Zapojit do všech činností (i do veřejné produkce), volba, nenutíme – různost osobností
- Dohodnout si spolu postupy důvěrně – vyvolávání, písemná komunikace, náročná období, ped. takt
- Práce s kolektivem – každý je něčím odlišný, respekt, nejedná se o privilegia.
- Pozor na šikanu

© Mirek Vostrý 2010

Děti a znáte i jiné byliny než jen konopí a pervitin ?

DALŠÍ VÁZANÉ NA FYZICKOU ODLIŠNOST:

- Dysartie – s DMO
- Rinolálie – huhňavost
- Palatolálie
- Poruchy hlasu

- ... další
- Symptomatické poruchy řeči (např. artikulační neobratnost u ADHD, dyslálie či OVŘ u LMP apod.)
- Sekundárně SPU – dyslexie, dysortografie ...
- A cizinci....?

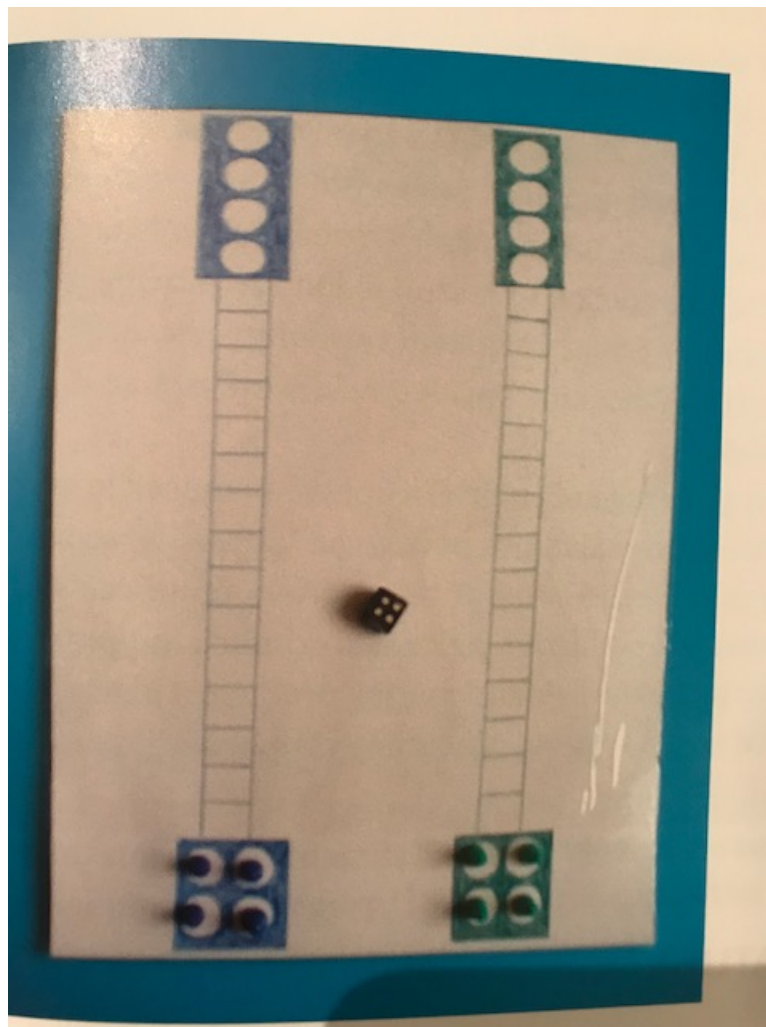
JINÉ ... A PŘECE S DOPADEM NA ŘEČ:

- MP
- PAS
- DMO
- Sluchové postižení
- Zrakové postižení
- Kombinované vady

PAS

- VYSOCEFUNKČNÍ AUTISMUS
- ASPERGERŮV SYNDROM

PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA (PAS), MEDICÍNSKÉ DĚLENÍ (MKN 10, DMS IV/V)

- Dětský autismus
- Atypický autismus
- Rettův syndrom
- Aspergerův syndrom
- Dezintegrační porucha
- Autistické rysy

DĚTSKÝ AUTISMUS

- **Autismus** je jednou z nejzávažnějších poruch dětského mentálního vývoje. Jedná se o vrozenou poruchu některých mozkových funkcí. Porucha vzniká na neurobiologickém podkladě.
- Dítě dobře **nerozumí tomu, co vidí, slyší a prožívá.**
- **Duševní vývoj dítěte** je díky tomuto handicapu **narušen** hlavně v oblasti komunikace, sociální interakce a představivosti (tzv. základní diagnostická triáda problémových oblastí vývoje u poruch autistického spektra). Autismus doprovází specifické vzorce chování.

VÝSKYT

- 1:100
- 1:80
- 1:68
- Chlapci 1:42
- Poměr muži: ženy 4:1

DALŠÍ DĚLENÍ PAS

- Dle zasažení intelektu: **funkční**, středně funkční, nízko funkční
- Dle adaptability: **vysoká**, střední, nízká
- Dle sociálního hlediska: osamělý, pasivní, aktivní – zvláštní, formální, smíšený – zvláštní.
- Thórová: pól osamělý – extrémní
- Dle prvních projevů: raný typ, stagnující, regresivní, vysoce funkční (hraniční) typ
- (od počátku abnormální / s autistickou regresí – do tří let většinou)

DĚTSKÝ AUTISMUS

- Stupeň závažnosti poruchy bývá různý, od mírné formy (málo symptomů) až po těžkou.
- Příčinu se prozatím nepodařilo odhalit - určitou roli zde hrají genetické faktory, infekční onemocnění a chemické procesy v mozku - kombinace.
- Diagnostikuje na základě projevů chování.
- Projevuje se buď od dětství nebo v raném (do 36m).

- Porucha určitých mozkových funkcí způsobí, že dítě nedokáže správným způsobem vyhodnocovat informace (senzorické, jazykové). Lidé s autismem pak mívají výrazné potíže ve vývoji řeči, ve vztazích s lidmi a obtížně zvládají běžné sociální dovednosti.
- Porucha krátkodobé paměti (Thórová), sluchový signál neudrží v paměti – proto je preferována vizualizace
- Mozková centra slabě propojena, pracují samostatně a efektivněji než u zdravých v oblasti vnímání detailů, reprodukce slyšeného mechanicky

NEJČASTĚJI VNÍMANÉ PROJEVY

- Atypická hra
- Absence očního kontaktu
- Omezený sociální kontakt
- Narušený vývoj řeči či její vymizení
- Úzká prostory
- Pohyby, chůze na špičkách
- Verbální rituály, pseudoodbornost, echolálie
- Doslovnost, zvláštní gramatika
- Atypická mimika, gesta
- Reakce na zvuky, materiály – přecitlivělost 58%

NEJČASTĚJI VNÍMANÉ PROJEVY

- U svých věcí vydrží hodiny roky
- Lpí na pořadí, barvě (i třeba jídla)
- Točení, řady, Rituály – cesta, kanály, čísla domů
- Olizování, plivání., Hry s vodou
- Výjimečné nadání – Savant sy., velmi malé %
- Svlékání, oblékání
- Zájmy: telefony, pc, seznamy, jízni řady, popelnice, vesmír, dinosauři...
- Vychýlení rytmu – panika až agrese (52%, hl. u MP)
- Lidé s autismem nejsou stejní, vypadají zdravě
- Potravinové intolerance časté

TYPY:

Životní styl	Projevy
Autisticky uzavřený	Aktivně se vyhýbají lidem, často odmítají opustit místnost, trpí nejistotou a obavami z ostatních lidí.
Aktivní, ale zvláštní	Lidem se nevyhýbají, někdy se jich fyzicky dotýkají, bývají považováni za problémové, jejich aktivní přístup není docenován.
Pasivní, přátelský	Pasivně přijímají společnost druhých lidí, příliš se neprojevují, jejich okolí je někdy za problémové ani nepovažuje, protože se neprojevují nijak nápadně.

VÝVOJ

- 80 % stagnace
- 10% výrazné zlepšení
- 10% zhoršení
- Léčba neexistuje
- Dg. Mezi 3 -5 rokem nejčastěji

DIAGNOSTIKA

- Podezření
- Lodborník
- Komplexní specializovaná dg. – NAUTIS, APLA, FN Motol, Thomayerova nemocnice ...
- SPC (výjimečně PPP) a spolupráce školy (vhodnost inkluze, nastavení podmínek, pomůcky, asistence)
- Neziskové organizace a nadační fondy

- Často kombinován s jinými poruchami či handicapy psychického i fyzického rázu.
- **K úplnému potlačení příznaků** autismu v 98% **nedochází**. Speciální výchova mírní problematické chování (agres., sebezraň., vztek), byl zaznamenán nárůst IQ, zvýšení adaptability a samostatnosti.
- Úspěšným způsobem je **sppg péče s využitím metodiky kognitivně behaviorální terapie** - je 100% šance, že u dítěte **dojde ke zlepšení**.
- Metodiku strukturovaného učení, nácvik funkční komunikace a individuální přístup v psychoedukaci. Vizualizace a strukturalizace jsou základními metodickými pilíři přístupu k lidem s

ASPERGERŮV SYNDROM

- Obdobné problémy jako děti s autismem.
- Intelektově jsou dobře vybavené, některé jsou i **výrazně nadané** (naučí se samy číst, rozeznávají brzy číslice či písmena, umí citovat z encyklopedií, hrají šachy, ovládají počítač, mají vynikající mechanickou paměť).
- V pěti letech odpovídá slovní zásoba a schopnost vyjadřování věku. Řeč některých dětí je příliš formální a připomíná mluvu dospělých. Děti s Aspergerovým syndromem mívají **problémy v chápání sociálních situací**, obtížně se vžívají do myšlení a pocitů druhých lidí.

ASPERGERŮV SYNDROM

- V komunikaci jsou jednostranně zaměřené, mají potíže chápat humor, ironii, metaforu, nadsázku.
- Do kolektivu vrstevníků se zapojují s obtížemi, **patří mezi samotáře** nebo se chovají natolik odlišně, že nejsou ostatními dětmi přijímány. Často bývají velmi neobratné, mívají potíže s psaním a tělocvikem.
- Výchova dítěte s Aspergerovým syndromem je velmi obtížná, frekventovaně se **vyskytují vývojové poruchy chování, hyperaktivita, poruchy pozornosti a nedostatečná kontrola emocí**. V dospívání mohou trpět depresemi, mají sklony k sebepodhodnocování.

- Lidé s Aspergerovým syndromem mají obvykle méně potíží s řečí než osoby s autismem. Často mluví plynule, avšak jejich mluva může znít stroze až nabubřele.
- Díky tomu mnoho dětí s Aspergerovým syndromem navštěvuje běžnou školu a se správnou podporou a povzbuzením mohou dobře prospívat a později dosáhnout vyššího vzdělání a získat zaměstnání.

Potíže ve společenských vztazích

- Osoby s Aspergerovým syndromem velmi touží být ve společnosti a nemají odpor ke styku s lidmi. Avšak stále je pro ně těžké porozumět mimoverbální komunikaci, včetně výrazu tváře.

Potíže v komunikaci

- Osoby s Aspergerovým syndromem mohou mluvit velmi plynule, ale nevšímat si přitom reakcí lidí, kteří je poslouchají. Může se stát že stále mluví a mluví, bez ohledu na zájem posluchačů, nebo mohou vypadat necitliví k jejich citům.

- mohou znít příliš puntičkářsky nebo brát vše příliš doslovně –problémy mohou působit žerty,nadsázka nebo metaforly. Může být zmaten nebo i vystrašen prohlášením: „Utrhne mi za to hlavu.“

Nedostatek představivosti

- často vynikají v učení se faktům, vzorcům a schémátům, je pro ně těžké přemýšlet abstraktně.

Zvláštní zájmy

- Až posedlost ve vztahu ke koníčku nebo sbírce, uspořádávání věcí,memorování údajů,např. vlakové jízdní řády, výsledky dostihů, rozměry

DĚTSKÝ AUTISMUS X ASPERGERŮM SYNDROM

- Jiný profil
- Pokud není narušen intelekt: A – špatný verbál, sociální porozumění, výborná matematika, prostorová orientace
- AS – slušný verbál, „nabubřelé odpovědi“, naučené porozumění, porucha neverbálního myšlením, špatná prostorová představivost, někdy i matika
- ADHD – ví, co je správně – nedělá – impuls – lítost
- PAS – neví co je správně – nedělá – necítí lítost, „asociální porucha chování“

VZDĚLÁVÁNÍ

- Inkluze
- Speciální školy
- Speciální třídy a oddělení, studijní skupiny
- Jinak – individuální, domácí vzdělávání apod.

OSOBNOST ASISTENTA PRO ŽÁKA S PAS?

- informovaný,
- strukturovaný,
- jasná očekávání,
- komunikace, příprava na každou změnu,
- hl. péče o nestrukturovaný čas = přestávky
- Nácvik vhodného chování
- Pomáhá vyjádřit problém, přeformulovat jej
- Pomáhá formulovat požadavky – formuluje věty
- Gesta převádí do slov
- Předchází napětí, konfliktům
- Dává možnost se vypovídat

VE ŠKOLE RUŠIVÉ ASPEKTY:

- Prostor
- Čas
- Pracovní plocha
- Strukturace úkolů a denní režim
- Aktuální rozpoložení (klimatické a zdravotní změny)
- Vhodný sled aktivit
- Důslednost, jednotnost
- Problémy budou!

DOPORUČENÍ PRO PRÁCI S DĚTMI S PAS

- klid a vyrovnanost –nervozita se přenáší a zhoršuje
- trpělivost
- vytvořit jednotný a srozumitelný systém motivování i hodnocení (ideální je stejně doma i ve škole)
- umožnit přehledné prostředí –minimalizovat zevní rušivé podněty, strukturace plochy,....
- dítě potřebuje jednoduchou a jasnou komunikaci, častější instrukce, opakování, bezprostřední zpětnou vazbu: mluvit konkrétně, jasně, bez metafor
- Pokud odpověď „nevím“ či únik, přeformulovat

DOPORUČENÍ 2

- vytvořit podpůrný systém – diář nebo kartičky s úkoly, strukturované učení, vizualizace, ale je potřeba dohlédnout na zapsání zadání, náhradní pomůcky ve škole, aby se omezilo zapomínání, které je typickým projevem.
- Dodržet čas.
- Dodržet slib.
- Chválit, motivovat, tresty a poznámky spíše výjimečně, rozhodně méně časté než pochvaly
- Motivace: bonbony, puntíky, tablet, hra
- Naladění – na jeho/ její preference, vyjádření zájmu

DOPORUČENÍ 3

- **nenutit násilně do klidu**, poskytnout pohybové uvolnění o přestávce a je-li to nutné i během hodiny
- Nepoužívat pevné objekty, opatrně na fyzický a dlouhý oční kontakt
- Kdo nemá zkušenost, nepochopí to a vždy to bude nápadné
- Postupné osamostatňování

DOPORUČENÍ 4

- za impulzivní chování netrestat, spíše odpoutat pozornost ostatních dětí, jít mimo, po zklidnění vysvětlovat, co je vhodné a co
- Analyzovat, co se stalo
- pokud je nutný trest, musí být uložen ihned, a 1
- někdy fungují „bodovací hry“ – bodovat pravidelně a důsledně, ale nesoutěžit s ostatními
- Názornost, vizualizace
- nevhodné je ironizování a shazování před dětmi – mívá se efektem, mají potíže v chápání pocitů druhých, neodhadnou, co je vhodné a co ne
- S asistentem – nácvik vhodné reakce, chování (naučí se, ale nepochopí)

DOPORUČENÍ 5

- dobré mluvit s dítětem o jeho pocitech, jak prožívá chování ostatních dětí, nementorovat, naslouchat
- děti s PAS se zdají někdy až necitlivé, ale většinou jsou velmi senzitivní (jako jiná kultura) a opakovaný nepřiměřeně hodnocený neúspěch je může uzavřít
- **možnost prožít si i kladné emoce a úspěch**
- netrestat za první neuposlechnutí, ukázat kam se dívat, kde se čte (pokud se v průběhu dítě „ztratí“), zadávat práci po částech, kontrolovat pochopení... předcházet chybám

DOPORUČENÍ 6

- Strukturované učení – dlouhodobý nácvik, drill, nápadnost X efektivní, zklidňující
- STRUKTUROVÁNÍ PROSTORU A ČASU
- Piktogramy, obrázky, plány
- Denní plány, delší úseky
- Zleva doprava, shora dolů
- Individuální pracovní místo
- Záložky, pořadače
- Vlepování zápisků, pracovní listy

DOPORUČENÍ 7

- Nácvik sociálních dovedností (upřímnost X hrubost, sociální slepota, neverbální komunikace neexistuje, autority nerespektují automaticky)
- Specializované terapie
- GFCF dieta – lepek, kasein (nekompletně trávené proteiny, peptidy poškozují CNS (změna po 8/12m, ne u každého))
- Arteterapie, muzikoterapie
- Náhradní komunikace př. VOKS
- Přehánět řeč těla – učte, učte „nadávky“
- Jestli, tak, smajlíci, postupy
- Pozor na šikanu

DOPORUČENÍ 8

- Náročná spolupráce s rodinou
- Geny
- Přetížení
- Osamocené matky (spánek, deprese, jídlo)
- Náročné pro sourozence
- Potřeba budoucnosti - návazné školy, stacionáře, pobytová zařízení
- Partnerství lidí s AS
- Boj s úzkostí (AS)

DOPORUČENÍ 9

- Stavět hranice
- Učit správnou reakci – mechanicky
- Důslednost, autorita, tón hlasu, popsat emoci
- S láskou, ale razantně, nebát se „ne“
- Připravit na změnu, např. na ukončení činnosti
- Vyhýbat se výbušným situacím (hluk, koncentrace lidí)
- Pravidlo, co se nedělá
- Zeptejte se, co by mu pomohlo (zlaté pravidlo)
- Zaměstnávat, chválit
- Jesné pokyny, méně slov

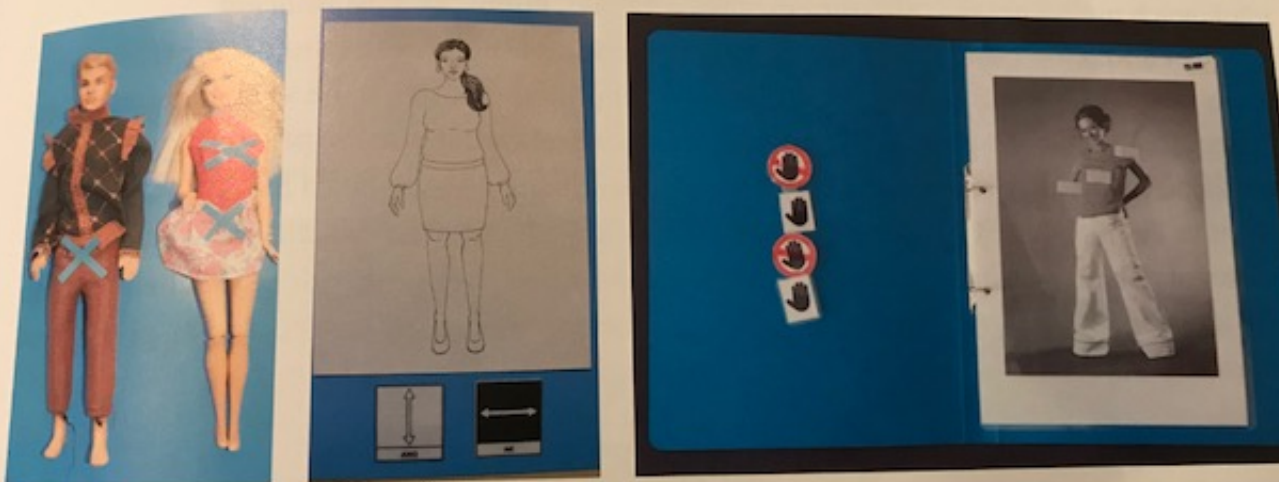
DOPORUČENÍ POKRAČOVÁNÍ 10

- Nenutit do kolektivních činností
- Pozor na sladkosti
- Odvést pozornost
- Samostatnost, rytmus
- Snížený práh bolesti
- Nerozliší sociální přijatelnost
- Snížená schopnost reagovat na blížící se nebezpečí
- Péče psychiatra

UKÁZKA MATERIÁLŮ

- Návčik je třeba provádět v malém skupině vztahu; s použitím konkrétních pomůcek se žák učí rozlišovat a pojmenovávat (respektive rozumět verbálním pojmům) intimní místa lidského těla, kterých se nedotýkáme v situacích, kdy to není vhodné.
- Rovněž je možné provádět návčik rozlišování intimních míst na modelech (panenka, figurína).
- Asistent pedagoga sleduje žáka v běžné situaci, dává mu zpětnou vazbu a současně sleduje, zda prováděné návčiky byly funkční.

Vizualizované pomůcky k návčiku rozlišení intimních míst na těle
(na intimní místa nesahám)

UKÁZKA MATERIÁLŮ

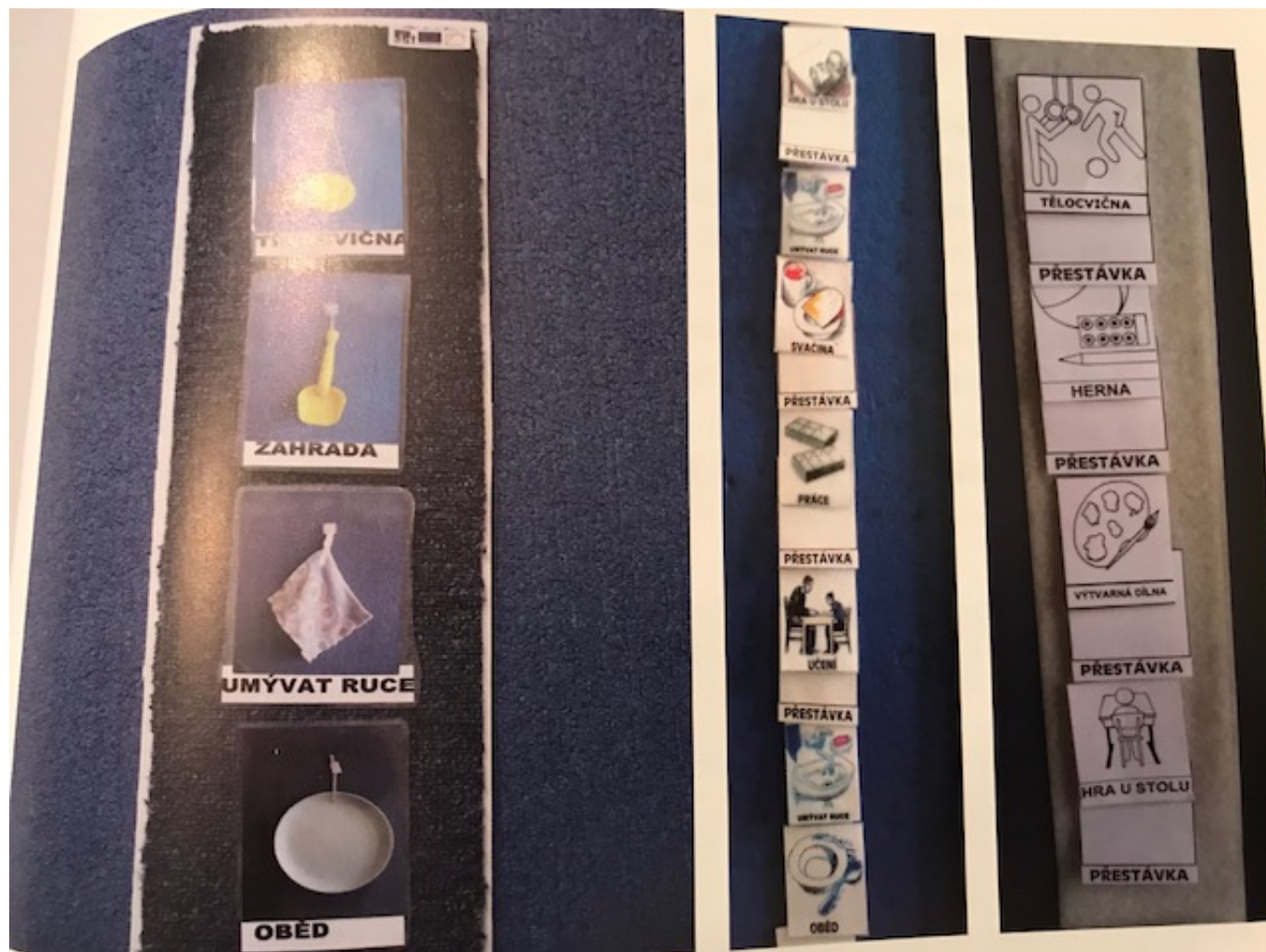
Týdenní plán – 4. ročník

15. 3. - 19. 3. 2010

	1. 08.45 – 08.45	2. 08.55 – 09.40	3. 10.00 – 10.45	4. 10.55 – 11.40	5. 11.50 – 12.35	Domácí úkoly
Po	ČJ – ml PL sešit ČJ-Š PS Pravopis (rod mužský) s. 1 / 1,2	M Pětiminutovka (PS Minutovky 2.díl) PS s. 13 / 1,3,4	VLA U s. 13 – 15 Velkomoravská říše	AJ Opakování slovíček PL U s. 30,31	ČJ – ž/ps Čítanka s.98 sešit – ČJ-psaní	AJ – nauč se slovíčka na pětiminutovku – Weather (U s. 30)
Út	ČJ – ml PL PS Pravopis (rod mužský) s. 2 / b,c,d,e	TV Canisterapie	M Pětiminutovka (PS Minutovky 2.díl) PS s. 14 / 2,3,4	AJ Pětiminutovka - Weather U s. 32, 33 PS s. 32 / 1,2,3	11.45 – 12.30h KERAMIKA	ČJ - PS Pravopis (rod mužský) s.
St	M PS s. 16 / 1 17 / 1,2,4,5	AJ	VLA U s. 16, 17 – Vznik českého státu...	ČJ ž/ps Čítanka s. 99 - 101 sešit – ČJ-čtení	11.45 – 12.15h KROUŽEK	M - PS Minutovky 2.díl s.
Čt	ČJ – ml Diktát – vzory podst.jmen rodu středního a ženského PL PS Pravopis (rod mužský) s. 3	TV	PŘÍ U s. 33-35 Rostliny na jaře	PT	HV	
Pá	ČJ – sl Vyprávění – dokončení příběhu	M Pětiminutovka (PS Minutovky 2.díl) PS s. 18 / 2 19 / 1,2	PŘÍ U s. 36, 37 Kvetoucí stromy a keře Význam kvet.rostlin	Vv / Pě Mandaly		M - PS s. 19 / 3

Ukázka týdenního rozvrhu

UKÁZKA MATERIÁLŮ

POROZUMĚNÍ SMAJLÍKŮM / EMOCÍM...

4.5 Empatie – pracovní list

Přiřaď ke každé postavě název pocitu, který prožívá.

DUPOT

SMUTEK

RADOST

SMÍCH

ÚSMĚV

VZTEK

STRACH

KŘIK

TĚS

ŠTĚSTÍ

SPOKOJENOST

PLÁČ

4.12 Neverbální komunikace – pracovní list 2

Zkus popsat, co vyjadřují obličejje na obrázcích.

Nápověda: leknutí, smutek, spokojenost, strach, únava, vztek.

UKÁZKA MATERIÁLŮ

3.1.4. Otázka postoje. Je to na tobě! (Blok 1)

HOW DO I FEEL RIGHT NOW?

						
Aggressive	Angry	Anxious	Ashamed	Bashful	Bored	Cautious
						
Confident	Confused	Curious	Depressed	Determined	Disappointed	Disbelieving
						
Disgusted	Ecstatic	Embarrassed	Enraged	Envious	Exasperated	Exhausted
						
Frightened	Frustrated	Grieved	Guilty	Happy	Hopeful	Hurt
						
Indifferent	Interested	Jealous	Joyful	Lonely	Loved	Loving
						
Miserable	Optimistic	Overwhelmed	Pained	Puzzled	Regretful	Relieved
						
Sad	Satisfied	Shocked	Shy	Smug	Sorry	Stubborn
						
Stupid	Surprised	Suspicious	Thoughtful	Withdrawn		

MIMOŘÁDNĚ NADANÉ DĚTI

NADANÉ DĚTI, JEJICH IDENTIFIKACE A ZAŘAZENÍ DO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Definice nadání:

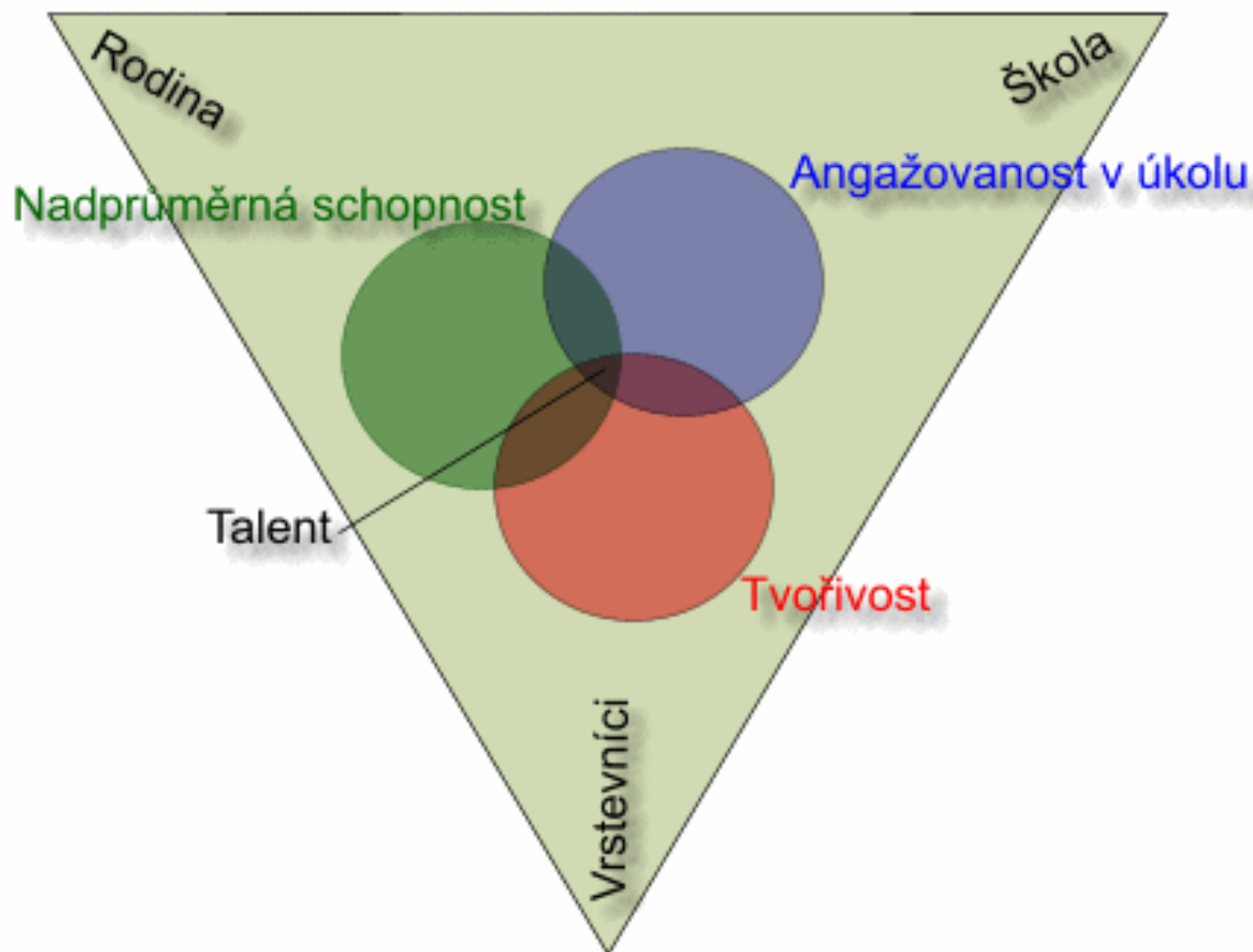
Nadaní jsou identifikováni profesionálně kvalifikovanými osobami jako děti s přednostmi význačnými pro schopnost vysokého výkonu.

Tyto děti vyžadují diferencované vzdělávací programy a služby nad rámec běžně poskytovaných klasickým vzdělávacím programem k tomu, aby mohly přispět ke svému prospěchu i užitku společnosti. Až PO4.

Děti schopné vysokého výkonu zahrnují ty, které v celém spektru nebo v omezené oblasti vykazují mimořádně vysokou úroveň své činnosti.

MONKSŮV „VÍCEFAKTOROVÝ MODEL NADÁNÍ

DRUHY NADÁNÍ

Mimořádně nadané dítě (pro inkluzi) je tedy dítě, žák a student, kteří vynikají svými intelektovými schopnostmi, jsou tvořiví, kreativní a schopni hledat nové cesty.

Měli by mít jakousi vnitřní motivaci – schopnost soustředit energii na činnost, vytrvalost a trpělivost, která ho žene za novými poznatky, novými informacemi. (Švancar, UN č.7/2007).

- Intelektové schopnosti – verbální, početní, prostorové, paměťové schopnosti
- Specifické akademické vlohy – matematické nadání, nadání pro přírodní v.
- Kreativní nadání – jedinec tvoří stále nové nápady a produkty, vymýšlí nové objekty a materiály.
- Vědecké schopnosti – technické, matematické, jazykové nadání aj. Jedinec často využívá vědeckých metod a postupů.
- Vůdcovství ve společnosti – sch. pro kvalitní mezilidskou komunikaci a vedení
- Mechanické (zručné) schopnosti – jsou úzce spjaty s talentem v umění, vědě i strojírenství. Manipulace, prostorová představivost, vnímání vizuálních vzorů, detailů, podobností a rozdílů.
- Talent v krásném umění – umění výtvarné, hudební, herecké a taneční.
- Psychomotorická schopnost – zahrnuje nadání na různé druhy sportů či umělecké pohybové aktivity.

DRUHY NADÁNÍ – DLE J. LAZNIBATOVÉ

- **Všeobecné znaky** - velká energie, vitalita, široké spektrum zájmů, bohatý slovník, rané čtení, časné schopnosti používat abstraktní pojmy, pochopit význam cizích slov a používat je, zájem o podstatu věcí, vztahů, vynikající paměť a pozornost, celkově nízká unavitelnost v duševních činnostech, zájem o náročná témata.
- **Tvořivé znaky** - intelektová hravost, bohatá fantazie a schopnost lehce rozehrát imaginaci, množství originálních nápadů, expresivita v názorech a ve vyjadřování, pružnost a hravost myšlení, originalita při řešení úloh různého typu, úsilí o jedinečnost a neopakovatelnost nápadů v pracích, úžasná představivost, silně vyvinutý smysl pro estetické cítění a vidění věcí, častá impulzivnost, výbušnost, prudká reakce, emocionální citlivost a zranitelnost.
- **Učební znaky** - děti začínají se vším dříve než ostatní, rychlé tempo učení, lehké učení a radost z každé intelektové aktivity, bystrost při pozorování, schopnost rozeznat všechny detaily, schopnost vzhledu do podstaty problému, tendence k strukturování problémů, dobré analyticko-syntetické, stejně jako logicko-algoritmické myšlení, zároveň kreativní myšlení, schopnost najít více řešení problémů, neúnavnost při vyhledávání informací, správné zevšeobecňování, schopnost kritického a sebekritického myšlení a perfekcionismus.

CHARAKTERISTICKÉ VLASTNOSTI NADANÝCH JEDINCŮ

- 1) Silná osobnost
- 2) Suveréni x skromní a tiší jedinci
- 3) Pozitivní sebehodnocení
- 4) Silná motivace a zájem o určitý obor činnosti
- 5) Cílevědomost
- 6) Vlastní způsob jednání
- 7) Zvědavost (potřeba získávat informace)
- 8) Často rebelové a vůdci nespokojenců ☺

IDENTIFIKACE NADANÝCH DĚTÍ

Cíl: nalézt nadané jedince a umístit je do spec. programu

- 1 etapa – Navržení na základě výsledků testů (např: IQ test)
- 2 etapa - Navržení učitelem (např. třídní učitel)
- 3 etapa - Alternativní cesty (např:nominace dalšími blízkými osob.)
- 4 etapa - Závěrečný krok (návrhy ostatních učitelů)

PŘÍČINY PROBLÉMU U NADANÝCH DĚTÍ (WEBB, USA)

- Problémy exogenní (konflikt s okolním prostředím)
- Problémy endogenní(vnitřní boj):
 - nerovnoměrný vývoj
 - interpersonální vztahy
 - rozsáhlá sebekritika
 - perfekcionalismus
 - multipotencionalita
 - nadané děti s handicapem
 - deprese

IQ TESTY POUŽÍVANÉ V ČR

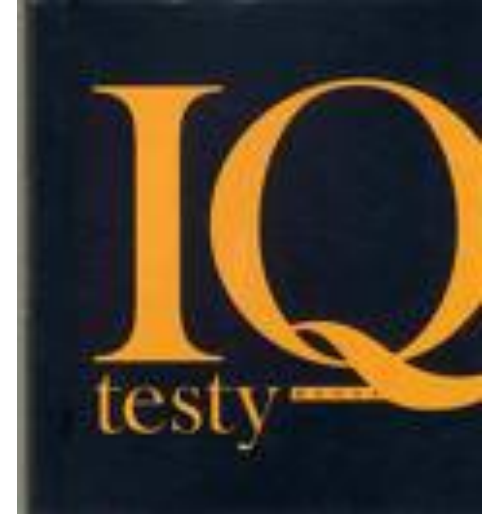
- Wechslerův WISC III
- Amthauerův IST
- IDS, Ravenovy matice
- SON-R

Obsah: - zapamatovat si určité prvky

- porozumět logickým vztahům mezi nimi
- nalézt podobnosti
- použít analogická pravidla při odhalování jiného vztahu

Zkoumá se: - představivost, abstrakce

- generalizace, analogie..

POSOUZENÍ DÍTĚTE VLASTNÍMI RODIČI

- První osoby které si mohou povšimnout nadprůměrnosti
- - Raný intelektový vývin eviduje 70% rodičů
 - sociálně-emocionální vývin eviduje až 89% rodičů (Sankana a De Leeuwa, 1999)

KDY NADÁNÍ ROZPOZNÁME?

○ INTELEKTOVÉ NADÁNÍ

- dříve od 12 let
- nyní v předškolní věku

CO UŽ UMÍ?

- Výzkumy ukazují, že nadané děti zvládají na základní škole už před vstupem do příslušného ročníku 35 – 50% učební látky, která se bude probírat. Proto se ve škole mohou často nudit. Tehdy vzniká nebezpečí, že dojdou k závěru, že učení je vždy jednoduché, úspěch zaručen a studium jde bez práce

ZNAKY NADANÝCH

- Myšlení – mimořádně rozvinuty jsou zejména vyšší myšlenkové operace. Myšlení je pružné, mimořádně rozvinuta je schopnost logického a abstraktního uvažování, schopnost myslet kriticky a nezávisle, originálně a kreativně. Nadaní jsou intelektuálně zvědaví, jsou schopni myslet systematicky a výborně kombinují a integrují i zdánlivě nesouvisející složky.
- Psychomotorické tempo – je velmi rychlé. Nadaní se dokáží pohotově zorientovat v učebních postupech i v různých tématech, velmi rychle chápou, dokáží pohotově odpovídat a tempo jejich práce je výrazně rychlejší, než tempo vrstevníků.
- Paměť – mimořádně rozvinutá kapacita pracovní i dlouhodobé paměti. Jsou schopni si velmi rychle zapamatovat i složitější informace, nepotřebují tolik opakování jako vrstevníci, naučené si rychle vybaví, mají široký záběr znalostí spadajících do mnoha oblastí. To ovšem neznamená, že rádi memorují, právě naopak.
- Pozornost – vysoká koncentrace a rozsah, výborný pozorovací talent, schopnost rychle postihnout detaily.
- Motivace a vůle – neodradí je dočasný neúspěch, pracují podle vysokých požadavků, které mají sami na sebe. Jsou schopni si vlastní práci kontrolovat. Mají velkou vytrvalost.
- Verbální schopnosti – bohatá slovní zásoba zahrnující množství cizích a odborných výrazů, výborné vyjadřovací schopnosti a celkové komunikační dovednosti.
- Mají bohatou představivost, dávají přednost složitosti, preferují spíše samostatnou práci, **mívají problematický přístup k pravidlům a řádům.**

MOŽNOSTI PRÁCE S NADANÝMI DĚTMI VE ŠKOLE

- existuje v zahraničí již řadu let
- úspěšně fungují paralelně, vedle sebe, protože není možné říct, že jen jeden jediný přístup je nejlepší a optimální pro vzdělávání všech nadaných dětí.
- Konkrétní typ školy, její uspořádání a metody výuky, které škola praktikuje v souvislosti s pedagogickou péčí o nadané děti, volí rodič po konzultaci s učiteli a psychology.
- Tato volba se odvíjí zejména od aktuálního profilu schopností, osobnosti a od adaptačních, sociálních a emocionálních charakteristik nadaného dítěte.

AKCELERACE

- Mimořádně nadané dítě postupuje školními osnovami, v případě tohoto opatření, mnohem rychleji než ostatní děti. Může „přeskočit“ některý nebo některé ročníky, případně zahájit docházku dříve, než jeho vrstevníci. Tato eventualita se doporučuje dětem s nadprůměrným nadáním a velmi dobrou schopností sociální adaptace.

OBOHACOVÁNÍ OSNOV

- Osnovy pro běžnou třídu jsou, v rámci tohoto postupu, obohacovány směrem k rozšíření a prohloubení učiva. Jedná se v podstatě o opak akceleraace. Dítě zůstává v běžné třídě, probírá však značně rozšířenou látku.

PÉČE O NADANÉ DĚTI V RÁMCI BĚŽNÉ TŘÍDY

Co je nutné zabezpečit:

- Seznámení učitelů s možnostmi identifikování a diagnostikování nadaných dětí, s možnými postupy a metodami, které mohou ve své třídě využít.
- Identifikování nadaných dětí ve třídě.
- Rozšíření obvyklých výukových materiálů určených pro ostatní žáky.
- Plánování dalších postupů práce s těmito vybranými dětmi.

VÝHODY X NEVÝHODY

Výhody tohoto přístupu:

- Není nutná reorganizace třídy.
- Třídní učitelé si mohou individuální program dětí sami organizovat.
- Dítě si nemusí zvykat na nový kolektiv.
- I další děti mohou občas na tomto individuálním programu participovat.

Nevýhody tohoto přístupu:

- Jiné priority, které musí učitel ve třídě často řešit, neumožňují věnovat se nadaným dětem za všech okolností.
- Učitel musí věnovat speciální čas a energii na přípravu individuálního plánu pro toto dítě.
- Ne všichni učitelé jsou ochotni zapojit se do vzdělávání nadaných dětí.
- Každá třída potřebuje speciální výukové materiály.

SKUPINY NĚKOLIKA NADANÝCH DĚTÍ V RÁMCI JEDNÉ TŘÍDY

Při realizování tohoto modelu se spojí rozumově nadané děti z jednoho ročníku do jedné skupiny a jsou integrovány do jedné běžné třídy. Tato skupina se tak učí jako celek podle individuálního programu v rámci běžné třídy.

Výhody tohoto přístupu:

- Ne všichni učitelé v ročníku musí pracovat s nadanými dětmi, tím se snižují požadavky na plánování a čas věnovaný speciální přípravě jednotlivých učitelů.
- V rámci běžné třídy se prohlubují sociální interakce mezi nadanými i nenadanými žáky.

Nevýhody tohoto přístupu:

- Tato třída může být vnímána jako elitářská.
- Na průměrné žáky v dané třídě s nadanými mohou být kladeny příliš velké nároky.

NADANÉ DĚTI V BĚŽNÉ TŘÍDĚ, SE SPECIÁLNÍM UČITELEM

Ve všech třídách dané školy s daným modelem jsou identifikovány, případně psychologicky diagnostikovány, rozumově nadané děti. Všechny mají k dispozici speciální materiály a pomůcky pro nadané žáky, které si škola již dříve vytvořila. V určitých hodinách je k dispozici specialista na vzdělávání nadprůměrně nadaných žáků, který jejich výuku v těchto předmětech zcela vede. Speciální učitelé jsou absolventy specializačního studia pro práci s nadanými žáky.

Výhody tohoto přístupu:

- Každá škola si vytvoří vlastní plán vzdělávání nadaných dětí, postup integrace všech nadaných žáků. Systém je vytvořen až do konce základní školní docházky, čímž je přístupný pro všechny úrovně nadaných dětí.
- Třídní učitelé tak nejsou zahlceni individuální přípravou a péčí o nadané děti.
- Optimální využití času speciálního učitele i žáka
- Materiály jsou již vytvořeny pro všechny nadané děti, což umožňuje určitou konzistentní péči i zpětné ověřování vhodnosti a efektivity zvolených postupů.
- Dítě zůstává ve známém prostředí.

Nevýhody tohoto přístupu:

- Třídním učitelům může vadit, že částečně ztratili možnost ovlivňovat rozvoj nadaných dětí.
- Nutnost přítomnosti speciálního učitele nadaných dětí – koordinátora.

NADANÉ DĚTI, KTERÉ NA ČÁST DNE ODCHÁZEJÍ DO JINÉ TŘÍDY

Nadané děti odcházejí každý den nebo každý týden ke společné výuce s dalšími nadanými dětmi a opět se vrací na další předměty do své kmenové třídy. V těchto nově vytvořených skupinách mají speciální učitele, kteří je v daných oblastech vzdělávají.

Výhody tohoto přístupu:

- Studenti mají větší příležitost kontaktovat se s podobně nadanými vrstevníky, což je rozvíjí zejména v sociální oblasti.
- Žáci jsou vyučováni v souladu se speciálními postupy a osnovami, které odpovídají jejich schopnostem.
- Učitel se může dobře soustředit na vzdělávání poměrně homogenní skupiny nadaných dětí.
- Studenti jsou zároveň stále v kontaktu se svými vrstevníky.

Nevýhody tohoto přístupu:

- Každodenním „stěhováním“ se narušují hodiny v běžné třídě.
- Práci v kmenové třídě je nutno zorganizovat tak, aby nadaní žáci „nepřišli“ o některé důležité přednášky - nutno sladit aktivity obou učitelů.
- Vytvoření rozvrhu je složité.
- Ostatní děti nemusí mít pro toto „dvojí“ vzdělávání pochopení, může je to demotivovat.

SPECIÁLNÍ TŘÍDY PRO NADANÉ ŽÁKY V BĚŽNÉ ŠKOLE

Nadaní studenti jsou po důkladné identifikaci a diagnostice začleněni do speciálních tříd pro nadané žáky. V těchto třídách obvykle vyučuje jeden nebo více učitelů, kteří mají speciální vzdělání v oblasti péče a vzdělávání nadaných dětí. Zvýšený počet učitelů bývá při tomto vzdělávacím opatření nutností zejména proto, aby se dostatečně respektovaly individuální vzdělávací potřeby jednotlivých dětí, jejichž profil schopností, byť leží v oblasti nadprůměru, se může velice lišit.

Výhody tohoto přístupu:

- Speciální osnovy a vyučovací postup může být v tomto případě velmi dobře sladěn.
- K dispozici jsou speciální učebnice a materiály jakožto běžná součást výuky.
- Učitelé pracují s homogenní výkonnostní skupinou a mohou tak postupovat velmi rychle.

Nevýhody tohoto přístupu:

- Obviňování z elitářství.
- Taková třída je obvykle jen jedna ve větším městě, což často vyžaduje dojíždění nebo stěhování se.

... DALŠÍ METODY

- učební centra (exponáty poslouží jako motivační výuková fáze);
- místnost pomůcek (školní knihovna, laboratoř a další speciální učebny);
- výlety;
- soutěže;
- mentoring (zprostředkování spolupráce mezi dítětem a odborníkem);
- pomocný učitel (nadání se mohou stát učiteli svých vrstevníků nebo vykonávat funkci asistenta v odborné učebně);
- sobotní a letní programy (pořádané některými školami, centry).

VHODNÉ / EFEKTIVNÍ PŘÍSTUPY

- nechat žáky přemýšlet, objevovat a diskutovat (místo klasického vysvětlování učiva)
- ukázat žákům vlastní omylnost, nemít pravdu za každou cenu
- nechat učební proces vést jejich otázkami a zájmy i za cenu toho, že se odbočí od tématu
- používat racionální argumenty, zdůvodňovat požadavky
- poslouchat žáky a učit se od nich
- podporovat vnitřní motivaci (jejich vnitřní touhu po poznávání a činnosti)
- poznávat a vykonávat aktivity společně s žáky a s nadšením
- připravovat dostatečně stimulující úlohy, zadávat úlohy jako problém k řešení
- diferencovat úkoly podle zájmu a schopností žáků (připravovat různé stupně, druhy a úrovně aktivit)
- projevit zájem o jejich vlastní způsob řešení (byť není dokonalý)
- nabídnout dostatek zájmových aktivit, ale neočekávat, že se jich stejně ochotně zúčastní každý žák
- hodnocení výkonů podávat formou diskuse, ptát se na názor žáka
- pozitivní hodnocení (zdůrazňování pozitivní stránky výkonu, nikoli chyb)
- být žákům partnerem, pomocníkem, řešit, poznávat a bádát spolu s nimi (neobávat se jich!)

NEVHODNÉ PŘÍSTUPY

- očekávat bezvýhradnou poslušnost k autoritě
- prosazovat stanovené způsoby a algoritmy řešení
- procvičovat mechanické zručnosti
- požadovat od žáků formální zápisy, postupy a odpovědi
- očekávat dokonalost a bezchybnost
- všímat si více chyb než pozitiv výkonu žáka
- využívat žáka na neustálé pomáhání slabším spolužákům
- vytvořit v kolektivu prostředí rivality častými individuálními soutěžemi v rámci školních činností
- používat nadaného žáka jako příklad celé třídy (nadaný žák má být pro učitele objektem rozvíjení a ne prostředkem zvyšování úrovně celé třídy)
- nadměrně používat vnější motivaci (známky, autoritativní hodnocení)
- nutit žáky dělat věci, ke kterým mají odpor (někdy je lepší nechat je být, nemusí se zapojit do každé aktivity)

ZDROJE A LITERATURA

- <http://www.nadanedeti.cz/>
- Pedagogická orientace
(2/2005, str. 22-35)
- <http://www.rodina.cz>
- <http://deti.mensa.cz/index.php?pg=spolupracujici-skoly>
- www.talentovani.cz
- **Časopis Svět nadání**
- www.mensa.cz

ŠKOLY ZAMĚŘENÉ NA PRÁCI S NADANÝMI DĚTMI

[ZŠ a MŠ Chodov, Praha 4](#)

Program pro nadané žáky je realizován na prvním stupni. Nadaní žáci jsou začleněni do běžných třídních kolektivů, ale v některých hodinách se jim společně s učitelem věnuje další pedagogický...

[Zjistit více o ZŠ a MŠ Chodov, Praha 4»](#)

[Soukromá ZŠ Cesta k úspěchu v Praze 6](#)

Soukromá základní škola Cesta k úspěchu v Praze nabízí nadaným dětem nadstandardní vzdělávací přístup, jehož cílem je naplnění vědomostních, poznávacích, emocionálních a sociálních potřeb žákyň a...

[Zjistit více o Soukromá ZŠ Cesta k úspěchu v Praze 6»](#)

[Mensa gymnázium](#)

Zřizovatelem gymnázia je MENSA ČR. Jedná se o jediné gymnázium v ČR, které se věnuje výhradně mimořádně nadaným studentům. Škola nabízí vhodné podmínky pro rozvoj nadaných – rodinné prostředí,...

[Zjistit více o Mensa gymnázium»](#)

[FZŠ Bohumila Hrabala, Praha 8](#)

Mimořádně nadaní žáci vytvářejí od 2.ročníku na 1 hodinu českého jazyka a matematiky vlastní skupinu pod vedením vyškoleného pedagoga. Hodiny jsou zaměřeny na obohacování i akceleraci daného učiva....

[Zjistit více o FZŠ Bohumila Hrabala, Praha 8»](#)

[ZŠ svaté Voršily v Praze](#)

Identifikační údaje kontaktní osoba: Mgr. Lenka Zemanová telefon: 607920917 email: nadanedeti.ostrovni@seznam.cz www.zssv.cz/informace-pro-rodice/nadane-deti/ ...

[Zjistit více o ZŠ svaté Voršily v Praze»](#)

[ZŠ náměstí Curieových](#)

Identifikační údaje kontaktní osoba: Iveta Bassyová telefon: 777 777 075 email: iveta.bassyova@zscurie.cz www.zscurie.cz adresa: nám. Curieových 2, Praha...

[Zjistit více o ZŠ náměstí Curieových»](#)

[Základní škola Karla Čapka, Praha 10](#)

Identifikační údaje kontaktní osoba: Alena Vávrová telefon: 271722018 email: skola@zskodanska.cz ...

[Zjistit více o Základní škola Karla Čapka, Praha 10»](#)

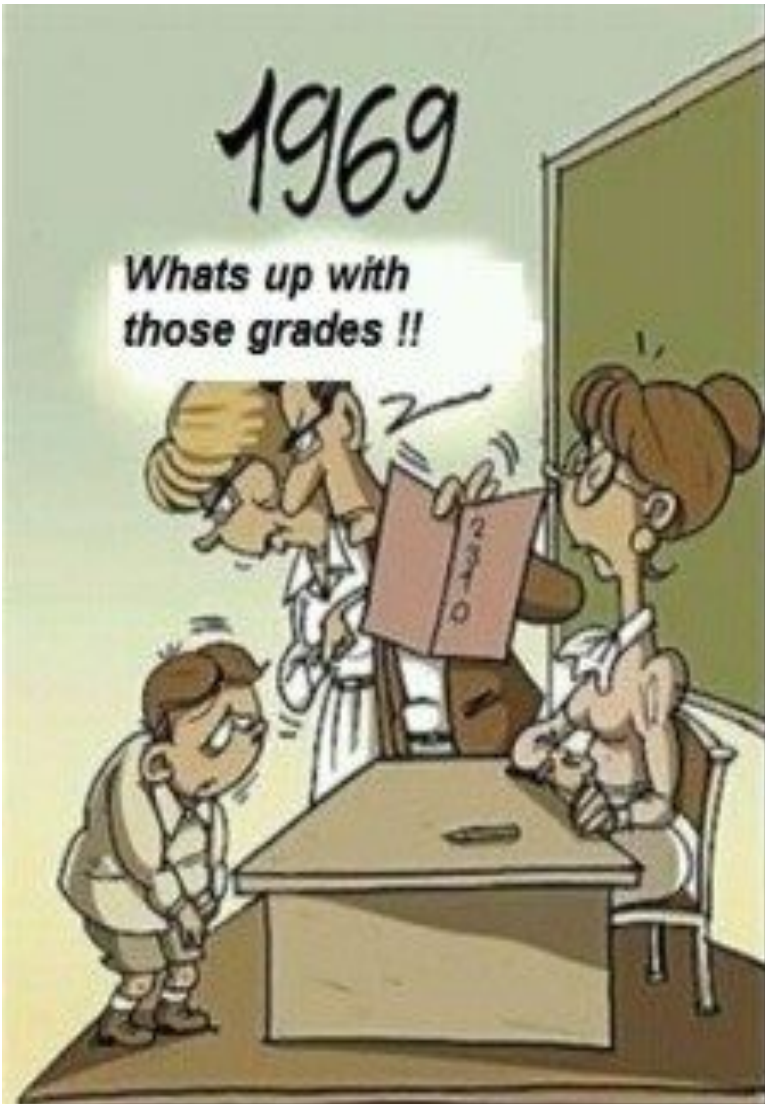
DOPORUČENÍ – PÉČE O SEBE!

- Mějte informace – obecně i o konkrétním dítěti
- Prostor pro sdílení
- Realismus – komunikace s odborníky
- Analyzování příčin – nehledat selhání, nevinit
- Mějte smysl pro humor
- Zavírejte dveře od školy
- Zahradničte či jezděte na kole ☺

1969

Whats up with
those grades !!

2009

Whats up with
those grades !!

